

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

**ΕΞΑΜΗΝΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ
ΜΙΚΡΩΝ & ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Α΄ Εξάμηνο 2022

No 25

Αθήνα
Σεπτέμβριος 2022

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ
ΜΙΚΡΩΝ & ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Α' Εξάμηνο 2022

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων

Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

Αριστοτέλους 46, 104 33 Αθήνα

Τηλ: 210 8846852, Φαξ: 210 884653

Email: info@imegsevee.gr

www.imegsevee.gr

Τίτλος: «Εξαμηνιαίο Δελτίο Οικονομικού Κλίματος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων Α' εξάμηνο 2022»

Τύπος δημοσίευσης: Έρευνες οικονομικού κλίματος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Χρονολογία δημοσίευσης: Σεπτέμβριος 2022

Συντάκτες: Αντώνης Αγγελάκης, Λεωνίδα Βατικιώτης, Δημήτρης Γιακούλας, Γιώργος Θανόπουλος

Επιστημονική επιμέλεια: Διονύσης Γράβαρης

Σχεδιασμός - Σελιδοποίηση: Γιάννης Μισεντζής

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (σε συνεργασία με την MARC ΑΕ) (2021), «Εξαμηνιαίο Δελτίο Οικονομικού Κλίματος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων Α' εξάμηνο 2022», Έρευνες οικονομικού κλίματος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2022, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, σσ. 56

Το παρόν ερευνητικό κείμενο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 1: "Μηχανισμός μελέτης και ανάλυσης οικονομικού περιβάλλοντος λειτουργίας μικρομεσαίων επιχειρήσεων" της Πράξης "Παρεμβάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για τη συστηματική παρακολούθηση και πρόγνωση αλλαγών του παραγωγικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων" με κωδικό ΟΠΣ 5003864, του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

**Εξαμηνιαία αποτύπωση οικονομικού κλίματος
στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις
(0-49 άτομα προσωπικό οι οποίες αποτελούν
το 99,6% των ελληνικών επιχειρήσεων)**

Έρευνα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Εξαμηνιαίο δελτίο οικονομικού κλίματος

μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (Α εξάμηνο 2022)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων ενισχύθηκε για τρίτο συνεχόμενο εξάμηνο

54,3

ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ – ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ

↓ 52,7%

δηλώνει μείωση των ρευστών διαθέσιμων

αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας

37%

27,8%

9,2%

δεν έχει καθόλου ταμειακά διαθέσιμα

τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν λιγότερο από ένα μήνα

Α' εξάμηνο
2022

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

9,4%

αύξησε το προσωπικό

8,5%

μείωσε το προσωπικό

Β' εξάμηνο
2022

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

7,9%

θα αυξήσει το προσωπικό

6,7%

θα μειώσει το προσωπικό

ΤΙΜΕΣ ΑΓΑΘΩΝ / ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

59,2%

αύξησε τις τιμές

ΤΙΜΕΣ ΑΓΑΘΩΝ / ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

38,7%

θα αυξήσει τις τιμές

Έτος ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΤΙΜΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΟΦΕΙΛΕΣ

38,2%

έχει ληξιπρόθεσμη οφειλή προς το Δημόσιο ή τους ιδιώτες

25,9%

έχει πολλαπλές ληξιπρόθεσμες οφειλές

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

38,6%

εκφράζει φόβο για

ενδεχόμενη διακοπή

της δραστηριότητάς τους στο μέλλον

Σημαντική άνοδο παρουσιάζει ο δείκτης αβεβαιότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο που έχει αποτυπωθεί κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης

6,5%

αντιμετωπίζει

άμεσο κίνδυνο διακοπής

της δραστηριότητά του

Η παρούσα έρευνα είναι η δεύτερη για το 2022 που διεξάγει το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ σε εξαμηνιαία βάση από τον Μάιο του 2009. Οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις διενεργήθηκαν από την εταιρία MARC ΑΕ σε πανελλαδικό δείγμα 801 μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων¹ (0-49 άτομα προσωπικό), το διάστημα 6 έως 27 Ιουλίου 2022.

Σταθεροποίηση της κατάστασης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων με κάποια σημάδια ανάκαμψης. Χαμηλές οι προσδοκίες για το μέλλον.

Η κατάσταση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων φαίνεται πως σταθεροποιείται το πρώτο εξάμηνο του 2022 παρουσιάζοντας, μάλιστα, και κάποια σημάδια ανάκαμψης, παρά την παράλληλη εξέλιξη της υγειονομικής, ενεργειακής και γεωπολιτικής κρίσης. Αυτό προκύπτει από την μείωση των καθυστερημένων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων σε προ πανδημίας επίπεδα και την αύξηση της απασχόλησης, που παρουσιάζει θετικό ισοζύγιο τόσο ως προς την αποτίμηση του πρώτου εξαμήνου του 2022 όσο και ως προς τις εκτιμήσεις για το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων ενισχύεται για τρίτο συνεχόμενο εξάμηνο και διαμορφώνεται στις 54,3 μονάδες. Λαμβάνοντας υπόψη την καθίζηση που υπέστη το 2020, όπου από τις 66,4 μονάδες που ήταν πριν την πανδημία διολισθησε στις 20,1 μονάδες, φαίνεται ότι το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας, η καλή τουριστική περίοδος και τα μέτρα στήριξης που έχουν εφαρμοστεί αποτέλεσαν τους παράγοντες για την περαιτέρω άνοδό του, περιορίζοντας τις αρνητικές προσδοκίες από την τρόικα των εν εξελίξει κρίσεων. Ωστόσο, δεν προσέγγισε τα προ πανδημίας επίπεδα.

Η ανάκαμψη που καταγράφεται για το πρώτο εξάμηνο του 2022 επισκιάζεται από τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας που παρουσιάζουν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, περισσότερες από 1 στις 3 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (37,1%) δήλωσαν ότι έχουν μηδενικά ρευστά διαθέσιμα (27,8%) ή διαθέσιμα που επαρκούν λιγότερο από μήνα (9,2%). Επιπλέον, η οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων εστίασης και των μικρότερων πολυάριθμων επιχειρήσεων επιδεινώνεται περαιτέρω. Για τις επιχειρήσεις αυτές, τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας είναι εντονότερα, καθώς και η δυνατότητά τους να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και να ξεφύγουν από τον φαύλο κύκλο της υπερχρέωσης.

Παράλληλα, οι επιπτώσεις από τις ανατιμήσεις εντείνονται. Το κόστος λειτουργίας των

1. Οι σχετικές έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ έχουν ως βασικό στόχο την αποτύπωση του οικονομικού κλίματος στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, στους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών, που αποτελούν το 99,6% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των προηγούμενων ερευνών (Μάιος 2009 – Φεβρουάριος 2022). Οι έρευνες αυτές αποτελούν το μοναδικό εργαλείο, σε πανελλαδικό επίπεδο, για την καταγραφή της κατάστασης και της πορείας του μεγαλύτερου τμήματος της πραγματικής οικονομίας στην Ελλάδα. Τα πρωτογενή δεδομένα των ερευνών χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (SME United) για την κατασκευή των δεικτών ευρωπαϊκού οικονομικού κλίματος και είναι συγκρίσιμα με τα στοιχεία άλλων χωρών της ΕΕ.

επιχειρήσεων συνεχίζει να αυξάνεται καθώς με βάση τα ευρήματα της έρευνας αυξήθηκε μεσοσταθμικά το κόστος ενέργειας κατά 76%, το κόστος προμήθειας πρώτων υλών και εμπορευμάτων κατά 43,5%, το κόστος καυσίμων οχημάτων κατά 57,8% και το κόστος προμήθειας εξοπλισμού και μηχανημάτων κατά 26,2%. Συνέπεια του αυξημένου κόστους λειτουργίας ήταν να καταγραφεί νέος ιστορικά υψηλός αριθμός επιχειρήσεων που αύξησαν τις τιμές πώλησης αγαθών/υπηρεσιών. Το πρώτο εξάμηνο του 2022, 6 στις 10 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (59,2%) προχώρησαν σε αύξηση των τιμών τους.

Τέλος, αρνητικές παραμένουν οι προσδοκίες για το μέλλον. Σημαντική, μάλιστα, άνοδο παρουσιάζει ο δείκτης αβεβαιότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο που έχει αποτυπωθεί από την εκδήλωση της υγειονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα, σχεδόν 4 στις 10 επιχειρήσεις (38,6%) εκφράζουν φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητάς τους στο μέλλον. Αντίστοιχα, ο δείκτης βιωσιμότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων καταγράφει το χειρότερο ποσοστό από την έναρξη της υγειονομικής κρίσης με το 6,5% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων να αντιμετωπίζει άμεσο κίνδυνο διακοπής της δραστηριότητάς του.

Τα σημαντικότερα ευρήματα της εξαμηνιαίας έρευνας κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ είναι τα εξής:

A) Αποτίμηση πρώτου εξαμήνου 2022

Δείκτης οικονομικού κλίματος

- ▶ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων ενισχύθηκε για τρίτο συνεχόμενο εξάμηνο και διαμορφώθηκε στις 54,3 μονάδες.
- ▶ Ειδικότερα, το 24,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως η κατάσταση τους βελτιώθηκε και το 29,1% πως παρέμεινε αμετάβλητη. Από την άλλη μεριά το 45,3% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως η κατάστασή του επιδεινώθηκε.

Κύκλος εργασιών

- ▶ Για το 1ο εξάμηνο του 2022 το 24,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε ότι κατέγραψε αύξηση του κύκλου εργασιών, το 26,8% δήλωσε ότι παρέμεινε σταθερός, ενώ το 46,3% δήλωσε μείωση του κύκλου εργασιών.
- ▶ Για τις επιχειρήσεις που δήλωσαν αύξηση κύκλου εργασιών (24,2%) ο μέσος όρος αύξησης ήταν 22,4%, ενώ για τις επιχειρήσεις που δήλωσαν μείωση κύκλου εργασιών (46,3%) ο μέσος όρος μείωσης ήταν 33,9%.
- ▶ Η εικόνα είναι καλύτερη για τη μεταποίηση και τις υπηρεσίες και σαφώς χειρότερη είναι στο εμπόριο, ενώ ο κλάδος της εστίασης παρουσιάζει πολύ χειρότερα στοιχεία σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες επιχειρήσεις.
- ▶ Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις που δήλωσαν αύξηση κύκλου εργασιών είναι αναλογικά

περισσότερες σε σχέση με τις μικρότερες επιχειρήσεις ενώ το αντίστροφο ισχύει για όσες δήλωσαν μείωση.

Ζήτηση – Παραγγελίες προς προμηθευτές

- ▶ Το 28,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε αύξηση της ζήτησης, το 26,3% δήλωσε πως παρέμενε η ίδια, ενώ το 44,8% δήλωσε ότι μειώθηκε.
- ▶ Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις καθώς και αυτές που ανήκουν σε νησιωτικές περιοχές παρουσιάζουν καλύτερη εικόνα σε σχέση με τις υπόλοιπες ως προς την ζήτηση.
- ▶ Το 25% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε αύξηση των παραγγελιών προς προμηθευτές, το 27,1% δήλωσε πως έμειναν οι ίδιες, ενώ το 46,6% μείωσε τις παραγγελίες του.

Ρευστότητα – Ταμειακά διαθέσιμα

- ▶ Περισσότερες από 1 στις 2 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (52,7%) δήλωσαν μείωση των ρευστών διαθεσίμων τους σε αντίθεση με το 22% που αυξήθηκαν.
- ▶ Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις φαίνεται να αντιμετωπίζουν μικρότερα αλλά όχι αμελητέα προβλήματα ρευστότητας σε σχέση με τις μικρότερες επιχειρήσεις ενώ καλύτερη εικόνα παρουσιάζουν και οι επιχειρήσεις σε νησιωτικές περιοχές.
- ▶ Περισσότερες από 1 στις 3 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (37,1%) δήλωσαν ότι είχαν μηδενικά ρευστά διαθέσιμα (27,8%) ή διαθέσιμα που επαρκούν λιγότερο από μήνα (9,2%).
- ▶ Τα μεγαλύτερα προβλήματα ρευστότητας αντιμετωπίζουν οι μικρότερες με βάση τον αριθμό εργαζομένων και τον κύκλο εργασιών επιχειρήσεις (49,6% και 46% αντίστοιχα που είτε δεν έχουν ταμειακά διαθέσιμα είτε αυτά επαρκούν για λιγότερο από μήνα), ενώ πολύ σοβαρό πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εστίασης όπου το ποσοστό εκείνων που δεν έχουν ταμειακά διαθέσιμα ή τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν για λιγότερο από μήνα ανέρχεται στο 58,9%.

Απασχόληση

- ▶ Το ισοζύγιο προσλήψεων-απολύσεων είναι θετικό για όλους τους κλάδους με το 9,4% των επιχειρήσεων να δηλώνουν αύξηση προσωπικού έναντι του 8,5% που δήλωσαν μείωση.
- ▶ Το 18,3% των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Κρήτη και στα νησιά του Αιγαίου δήλωσαν αύξηση της απασχόλησης, ποσοστό υπερδιπλάσιο από τα αντίστοιχα των επιχειρήσεων στην Αττική (7,2%) στη Βόρεια Ελλάδα (8,8%) και στην Κεντρική Ελλάδα (8,5%).
- ▶ Στις πολύ μικρές επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 50.000€ ή/και προσωπικό από 1 έως 4 άτομα περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι μείωσαν το προσωπικό τους σε σχέση με αυτές που το αύξησαν (προσλήψεις 2,5% και 7,7% αντίστοιχα έναντι αποχωρήσεων 6,2% και 10,5% αντίστοιχα).

- ▶ Στον αντίποδα βρίσκονται οι μικρές επιχειρήσεις με πάνω από 500.000 € κύκλο εργασιών ή με προσωπικό πάνω από 10 έως 49 εργαζόμενους οι οποίες δήλωσαν αύξηση της απασχόλησης σε ποσοστά άνω του 25% και άνω του 42% αυτών αντίστοιχα.

Επενδύσεις

- ▶ Σχεδόν 1 στις 3 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (29,8%) πραγματοποίησαν κάποια μορφής επένδυση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022.
- ▶ Το 17,9% πραγματοποίησε επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες, το 13,7% επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά μηχανήματα, το 8,1% σε κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπό εξοπλισμό και το 5,6% για κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού.
- ▶ Υπάρχει μία σαφής θετική σχέση μεταξύ των επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις και του μεγέθους τους σε όρους αριθμού εργαζομένων και κύκλου εργασιών.
- ▶ Παρά τα αυξημένα ποσοστά επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι έχουν κάνει επενδύσεις οι επενδύσεις αυτές είναι μικρής κλίμακας. Για 1 στις 2 επιχειρήσεις (51%) που πραγματοποίησαν επενδύσεις το ύψος της επένδυσης ήταν έως 5.000 €.
- ▶ Το πρόβλημα της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για επενδύσεις παραμένει έντονο.
- ▶ 8 στις 10 επιχειρήσεις (81,3%) που πραγματοποίησαν επενδύσεις τις χρηματοδότησαν με ιδίους πόρους. Το 9,6% τις χρηματοδότησε μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης και μόλις το 3,8% μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Τιμές

- ▶ Οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι αύξησαν τις τιμές αυξάνονται περαιτέρω φτάνοντας στο 59,2% του συνόλου των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων το 1ο εξάμηνο του 2022, ενώ μειώνονται σημαντικά οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι μείωσαν τις τιμές τους, καθώς και αυτές που τις διατήρησαν σταθερές.
- ▶ Μεγαλύτερα ποσοστά επιχειρήσεων που αύξησαν τις τιμές τους καταγράφονται στο εμπόριο και στη μεταποίηση (66,2% και 66,3% αντίστοιχα) έναντι των επιχειρήσεων στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών (47,9%). Εξαίρεση του ευρύτερου τομέα των υπηρεσιών αποτελεί ο κλάδος της εστίασης όπου η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων (61,6%) δήλωσε ότι αύξησε τις τιμές τους.
- ▶ Το 64,4% των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη δήλωσε ότι προχώρησε σε αύξηση τιμών έναντι του 61,9% στην Κεντρική Ελλάδα, του 59,5% στη Βόρεια Ελλάδα και του 55,3% στην Αττική.

Επιπτώσεις ανατιμήσεων

- ▶ Οι αρνητικές επιπτώσεις των ανατιμήσεων για το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων που είχαν καταγραφεί στην προηγούμενη έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2022) συνεχίζονται και εντείνονται.

- ▶ Από την ανάλυση των επιμέρους στοιχείων της έρευνας εκτιμήθηκε ότι το πρώτο εξάμηνο του 2022 αυξήθηκαν μεσοσταθμικά:
 - ▷ το κόστος ενέργειας αυξήθηκε κατά 76%,
 - ▷ το κόστος προμήθειας πρώτων υλών και εμπορευμάτων κατά 43,5%,
 - ▷ το κόστος καυσίμων οχημάτων κατά 57,8%,
 - ▷ το κόστος προμήθειας εξοπλισμού και μηχανημάτων κατά 26,2%.
- ▶ Αξιολογώντας τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση το πρώτο εξάμηνο του 2022 για τη αντιμετώπιση της ακρίβειας η συντριπτική πλειονότητα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (59,3%) θεωρεί ότι δεν προσέφεραν σχεδόν καμία βοήθεια, το 31,3% τα αξιολόγησε ως αναγκαία αλλά απαιτούνται περισσότερα, ενώ μόλις το 7,4% αξιολόγησε τα μέτρα ως μια σημαντική βοήθεια.
- ▶ Όσον αφορά τα μέτρα που θεωρούν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ως τα πλέον κατάλληλα για την αντιμετώπιση των συνεπειών της αύξησης των τιμών, από τα ευρήματα της έρευνας, προέκυψε ότι τα δύο πιο σημαντικά μέτρα για το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων θεωρούνται η μείωση του ΦΠΑ και η μείωση των ειδικών φόρων στα καύσιμα και στην ενέργεια.

Υποχρεώσεις-οφειλές

- ▶ Το 38,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έχει τουλάχιστον 1 ληξιπρόθεσμη οφειλή, ποσοστό χαμηλότερο σε σχέση, όχι μόνο με τις προηγούμενες έρευνες που έγιναν κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης, αλλά και σε σύγκριση με τα προ πανδημίας στοιχεία (38,7% τον Φεβρουάριο του 2020).
- ▶ Σημαντική μείωση καταγράφεται και στα ποσοστά των επιχειρήσεων με πολλαπλές ληξιπρόθεσμες οφειλές. Συγκεκριμένα οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις με 2 ή και περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές υποχωρούν στο 25,9% έναντι 34,1% που ήταν το προηγούμενο εξάμηνο.
- ▶ Ωστόσο, ο βαθμός υπερχρέωσης των μικρών και πολύ μικρών διαφοροποιείται ανάλογα με τον κλάδο και το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις εστίασης φαίνεται πως με διαφορά αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα υπερχρέωσης, καθώς το 39,8% έχει 2 ή και περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές. Ακολουθούν οι επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (33,5%) και οι επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών έως 50.000 € (32,2%).
- ▶ Για κάθε κατηγορία υποχρεώσεων, τα ευρήματα της έρευνας είναι τα εξής :
 - ▷ το 19% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον πρώην ΟΑΕΕ,
 - ▷ το 17,5% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε λογαριασμούς ενέργειας,
 - ▷ το 16% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς προμηθευτές,
 - ▷ το 15,9% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία,

- ▶ το 11,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές ενοικίου
- ▶ το 10,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες τραπεζικές οφειλές.
- ▶ το 7,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ.
- ▶ Για 1 στις 2 μικρές και πολύ επιχειρήσεις που έχουν καθυστερημένες υποχρεώσεις το συνολικό ύψος οφειλών δεν ξεπερνά τα 15.000€. Αυτό σημαίνει πως η υιοθέτηση ρεαλιστικών ρυθμίσεων μπορεί να οδηγήσει στη διευθέτηση των υποχρεώσεων του μεγαλύτερου μέρους των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που δυσκολεύονται να ανταποκριθούν σε αυτές.

B) Προσδοκίες-εκτιμήσεις για το δεύτερο εξάμηνο του 2022

- ▶ Ο δείκτης προσδοκιών συνεχίζει να καταγράφει πολύ χαμηλές τιμές ευρισκόμενος στις 48 μονάδες, στα επίπεδα, δηλαδή, του 2017 όταν η οικονομία βίωνε ακόμα τις επιπτώσεις της κρίσης χρέους και των capital controls.
- ▶ Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τον τζίρο, τη ζήτηση, την ρευστότητα και τις παραγγελίες προς προμηθευτές προσεγγίζουν το 50% ενώ αντίστοιχα οι θετικές κινούνται μόλις κοντά στο 20%.
- ▶ Το 13% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε ότι θα πραγματοποιήσει κάποιας μορφής επένδυση το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Από τα επιμέρους στοιχεία οι μεταποιητικές επιχειρήσεις καταγράφουν το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των επιχειρήσεων του κλάδου που θα πραγματοποιήσουν επενδύσεις το επόμενο εξάμηνο (15,5%) και ακολουθεί ο τομέας των υπηρεσιών (14,2%).
- ▶ Όσον αφορά την απασχόληση, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το 2ο εξάμηνο του 2022 είναι αισιόδοξες καθώς 7,9% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι θα αυξήσει το προσωπικό του έναντι του 6,7% που δήλωσε ότι θα το μειώσει.
- ▶ Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις είναι εκείνες που με κατά κύριο λόγο διαμορφώνουν το θετικό ισοζύγιο στην απασχόληση καθώς το 8,3% εκτιμά ότι θα προχωρήσει σε προσλήψεις έναντι του 4,7% που θα κάνει μειώσεις.
- ▶ Η ανοδική τάση των τιμών φαίνεται πως θα συνεχιστεί και το επόμενο εξάμηνο, καθώς το 38,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε ότι θα αυξήσει τις τιμές τους έναντι του 6,7% που δήλωσε πως θα τις μειώσει.
- ▶ Σε κλαδικό επίπεδο τις περισσότερες επιχειρήσεις που προτίθενται να προχωρήσουν σε αύξηση τιμών συναντούμε στο εμπόριο (49,5%), ακολουθούν οι μεταποιητικές επιχειρήσεις (39,4%) και τέλος οι επιχειρήσεις του ευρύτερου τομέα των υπηρεσιών (27,8%).
- ▶ Όσον αφορά τις υποχρεώσεις-οφειλές:
 - ▶ το 16,6% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς τον πρώην ΟΑΕΕ,
 - ▶ το 15,5% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς την εφορία,
 - ▶ το 15,4% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του στους λογαριασμούς ενέργειας,

- ▶ το 13,1% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς προμηθευτές,
- ▶ Το 12% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις τραπεζικές του υποχρεώσεις.
- ▶ Το 11,5% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του για το ενοίκιο.
- ▶ Το 10,2% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς το πρώην ΙΚΑ.

Δείκτες αβεβαιότητας και βιωσιμότητας

- ▶ Σημαντική άνοδο παρουσιάζει ο δείκτης αβεβαιότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο που έχει αποτυπωθεί κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης.
- ▶ Συγκεκριμένα, σχεδόν 4 στις 10 επιχειρήσεις (38,6%) εκφράζουν τον φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητάς τους στο μέλλον.
- ▶ Αντίστοιχα, ο δείκτης βιωσιμότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων καταγράφει το χειρότερο ποσοστό από την έναρξη της υγειονομικής κρίσης με το 6,5% των επιχειρήσεων να αντιμετωπίζει άμεσο κίνδυνο διακοπής της δραστηριότητάς του.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Α) ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΩΤΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων ενισχύθηκε περαιτέρω το πρώτο εξάμηνο του 2022 σε σύγκριση με τα δυο προηγούμενα εξάμηνα και διαμορφώθηκε στις 54,3 μονάδες. Ειδικότερα, το 24,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως η κατάσταση της επιχείρησής του βελτιώθηκε και το 29,1% πως παρέμεινε αμετάβλητη. Από την άλλη μεριά το 45,3% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως η κατάστασή του επιδεινώθηκε.

Λαμβάνοντας υπόψη την καθίζηση που υπέστη ο δείκτης οικονομικού κλίματος το 2020, όπου από τις 66,4 μονάδες που ήταν πριν την πανδημία διολίσθησε στις 20,1 μονάδες, φαίνεται ότι το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας, η καλή τουριστική περίοδος και τα μέτρα στήριξης που έχουν εφαρμοστεί αποτέλεσαν τους παράγοντες για την περαιτέρω άνοδό του για τρίτο συνεχόμενο εξάμηνο, περιορίζοντας τις αρνητικές προσδοκίες λόγω της παράλληλης εξέλιξης της υγειονομικής, ενεργειακής και γεωπολιτικής κρίσης.

Φαίνεται, δηλαδή, πως η κατάσταση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έχει σταθεροποιηθεί παρουσιάζοντας μάλιστα και κάποια σημάδια ανάκαμψης, που προκύπτουν από την μείωση των καθυστερημένων υποχρεώσεων και την αύξηση της απασχόλησης.

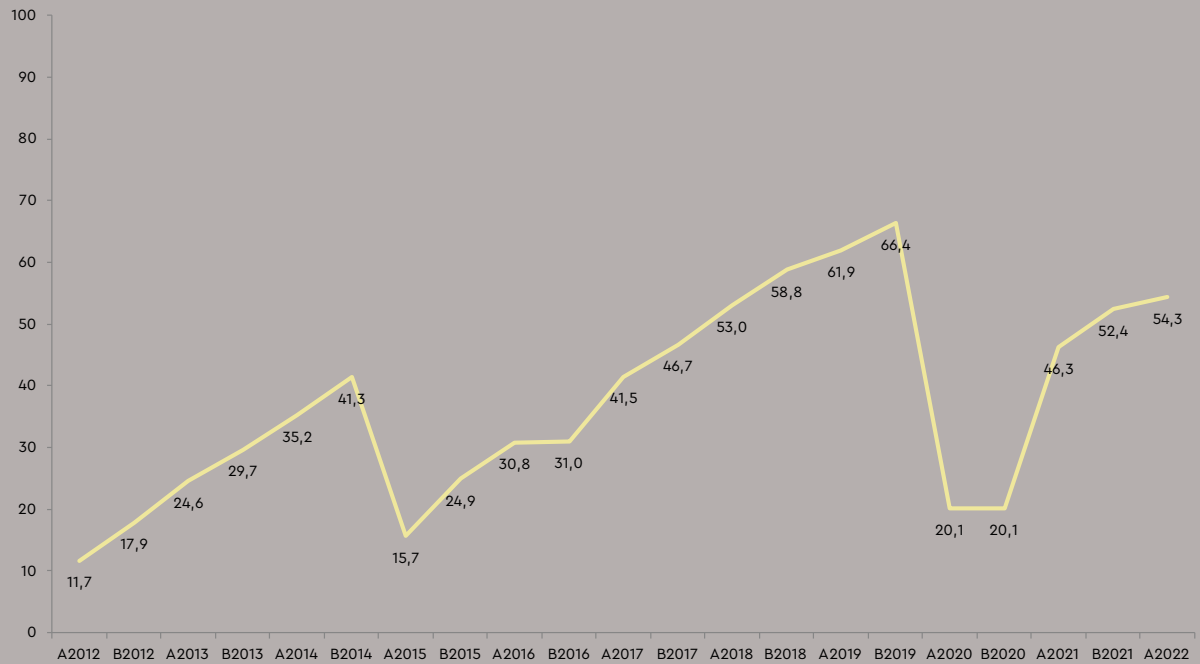
Ωστόσο, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος, δεν προσέγγισε τα προ πανδημίας επίπεδα. Η ανάκαμψη που καταγράφεται για το πρώτο εξάμηνο του 2022 επισκιάζεται από τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας που παρουσιάζουν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και σε αυτή την έρευνα.

Επιπλέον, η οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων εστίασης και των μικρότερων με βάση τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό εργαζομένων επιδεινώνεται περαιτέρω. Για τις επιχειρήσεις αυτές, τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας είναι εντονότερα, καθώς και η δυνατότητά τους να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και να ξεφύγουν από τον φαύλο κύκλο της υπερχρέωσης.

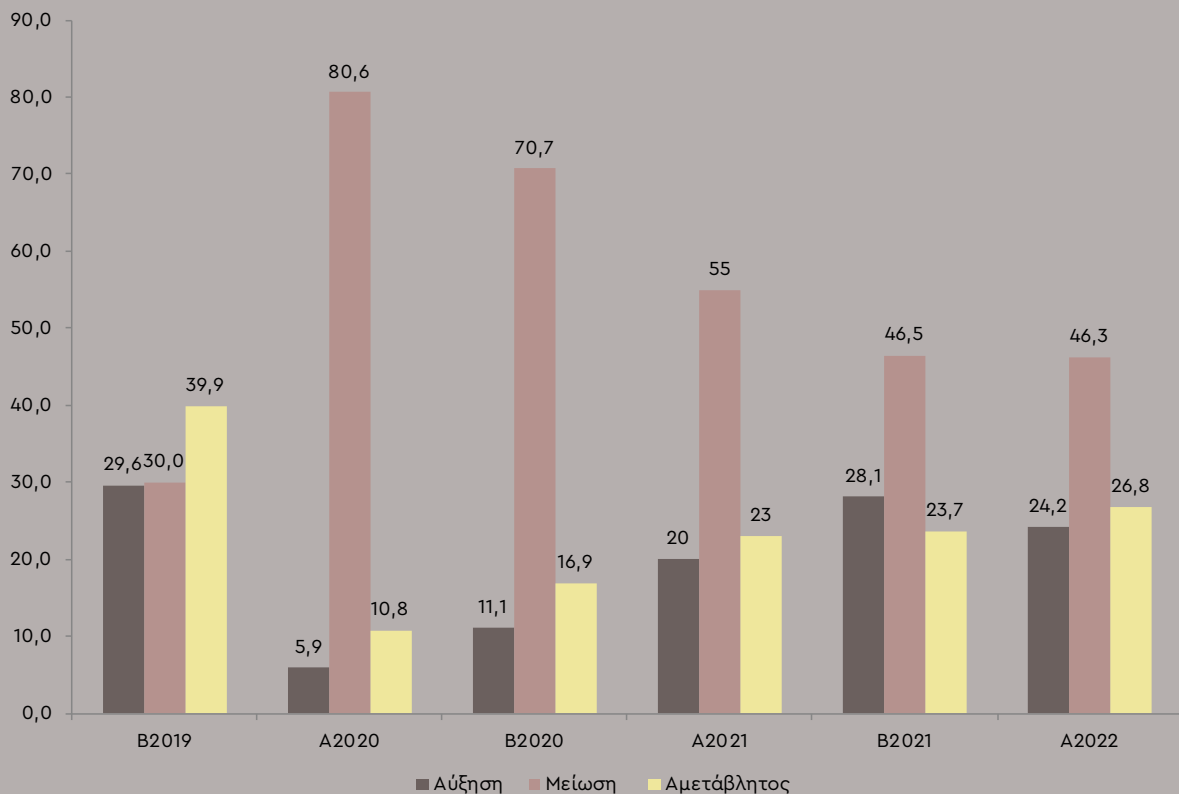
Κύκλος εργασιών

Οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι είχαν πτώση του κύκλου εργασιών κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022 επικρατούν με 46,3% αυτών που δήλωσαν αύξηση κύκλου εργασιών (24,2%) και αυτών που δήλωσαν ότι ο κύκλος εργασιών παρέμεινε σταθερός (26,8%) κατά την ίδια περίοδο. Εν τούτοις φαίνεται να υπάρχει μία τάση σταθεροποίησης και επιστροφής στην κανονικότητα σε σχέση με τις μεγάλες μειώσεις στους τζίρους που παρατηρήθηκαν το 2020. Η σταθεροποίηση φαίνεται τόσο από την μείωση των επιχειρήσεων που δήλωσαν μείωση του κύκλου εργασιών όσο και από την αύξηση αυτών που είχαν αύξηση του κύκλου εργασιών ή δήλωσαν ότι ο κύκλος εργασιών παρέμεινε αμετάβλητος.

Γράφημα 1. Δείκτης Οικονομικού Κλίματος ΜμΕ

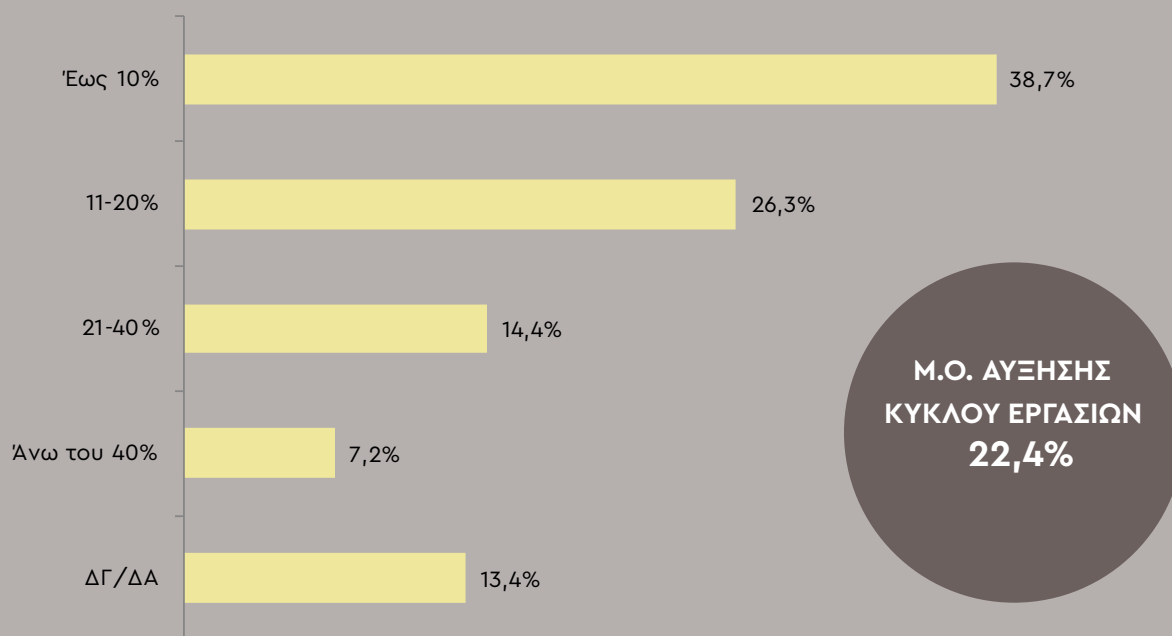

Γράφημα 2. Κύκλος εργασιών – Αποτίμηση τελευταίου εξαμήνου

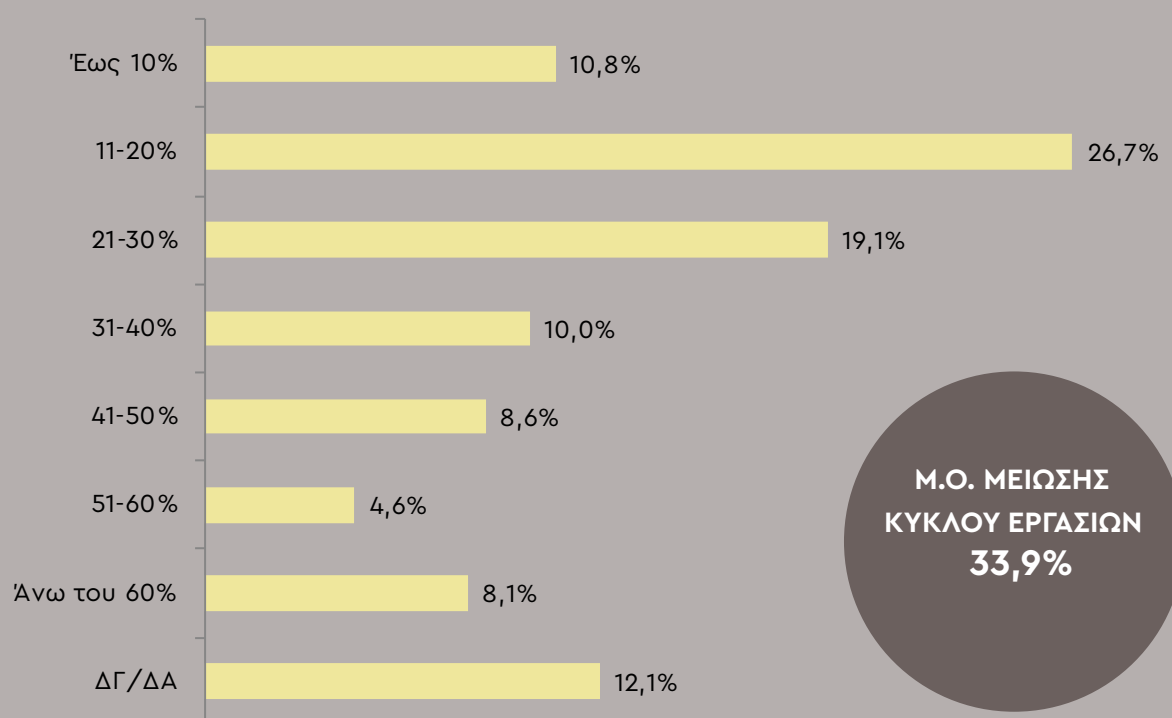
Γράφημα 3. Ποσοστό αύξησης κύκλου εργασιών πρώτου εξαμήνου 2022

- βάση οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι αυξήθηκε ο κύκλος εργασιών-

Γράφημα 4. Ποσοστό μείωσης κύκλου εργασιών πρώτου εξαμήνου 2022

- Βάση οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι μειώθηκε ο κύκλος εργασιών-

Η εικόνα είναι καλύτερη για τη μεταποίηση και τις υπηρεσίες με ποσοστά επιχειρήσεων που δήλωσαν αύξηση κύκλου εργασιών (26,9%) και στους δύο τομείς, ενώ σαφώς χειρότερη είναι η κατάσταση στο εμπόριο. Αξίζει, όμως, να σημειωθεί ότι στον κλάδο της εστίασης οι επιδόσεις είναι σαφώς χαμηλότερες σε σχέση με τον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών.

Φαίνεται επίσης να υπάρχει μία σχεδόν γραμμική θετική σχέση με το μέγεθος των επιχειρήσεων και τις επιδόσεις τους καθώς οι επιχειρήσεις που δήλωσαν αύξηση κύκλου εργασιών το Α' εξάμηνο του 2022 είναι αναλογικά περισσότερες καθώς αυξάνεται το μέγεθός τους τόσο σε όρους ετήσιου κύκλου εργασιών όσο και σε όρους αριθμού απασχολούμενων, ενώ ακριβώς το αντίστροφο ισχύει για όσες δήλωσαν μείωση κύκλου εργασιών.

Τέλος, σε γεωγραφικό επίπεδο οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στα νησιά του Αιγαίου και στην Κρήτη είχαν σαφώς καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με τις επιχειρήσεις στην υπόλοιπη Ελλάδα, κάτι το οποίο προφανώς αντικατοπτρίζει την ιδιαίτερα ευνοϊκή επίδοση του τουρισμού το 2022 που ήδη είχε αρχίσει να φαίνεται από το 2ο τρίμηνο του 2022.

Πίνακας 1. Κύκλος εργασιών πρώτου εξαμήνου 2022 ανά κατηγορία

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Αυξήθηκε	19,7%	26,9%	26,9%	18,2%	25,4%	30,4%	30,6%	45,5%	45,7%
Αμετάβλητος	27,4%	30,1%	24,3%	22,7%	27,6%	32,6%	27,8%	24,2%	20,0%
Μειώθηκε	49,8%	40,9%	46,3%	56,3%	46,3%	35,5%	38,9%	30,3%	34,3%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Αυξήθηκε	18,7%	22,6%	33,7%	44,2%	24,4%	22,6%	19,0%	36,5%	20,5%
Αμετάβλητος	23,7%	27,5%	34,7%	25,0%	26,8%	24,9%	25,4%	33,7%	21,9%
Μειώθηκε	55,0%	46,6%	29,7%	30,8%	45,7%	51,2%	52,4%	26,9%	57,5%

Όσον αφορά στις επιχειρήσεις οι οποίες δήλωσαν αύξηση κύκλου εργασιών, οι αυξήσεις είναι σχετικά χαμηλές καθώς η πλειονότητα (38,7%) αυτών είχε αύξηση κύκλου εργασιών μόνο έως 10%, ενώ μεσοσταθμικά για το σύνολο των επιχειρήσεων που δήλωσαν αύξηση υπολογίζεται ότι κινήθηκε στο 22,4%.

Αναφορικά με τις επιχειρήσεις που δήλωσαν μείωση κύκλου εργασιών, η πλειονότητα τους (27%) δήλωσε ότι είχε πτώση κύκλου εργασιών 11%-20%, ενώ μεσοσταθμικά η μείωση του τζίρου ήταν 33,9% για το σύνολο των επιχειρήσεων που δήλωσε ότι είχε μείωση του κύκλου εργασιών του.

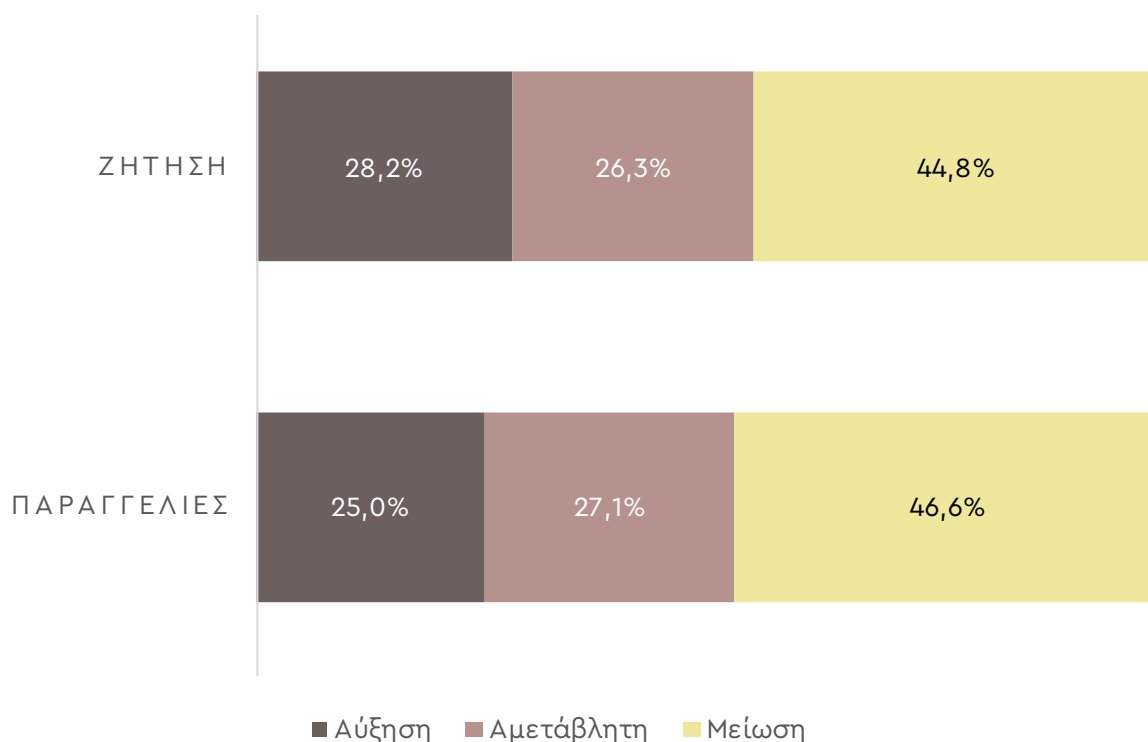
Ζήτηση – Παραγγελίες προς προμηθευτές

Στα γραφήματα που ακολουθούν απεικονίζεται η πορεία της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων καθώς και οι δικές τους παραγγελίες προς τους προμηθευτές τους. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι στα μεγέθη αυτά αντικατοπτρίζεται η γενικότερη πτώση του τζίρου των επιχειρήσεων που είδαμε στα προηγούμενα γραφήματα. Συγκεκριμένα, το 44,8% περίπου των επιχειρήσεων δήλωσε ότι αντιμετώπισε πτώση της ζήτησής τους, ενώ το 28,2% δήλωσε ότι είχε αύξηση.

Κατ' αναλογία, λόγω της μειωμένης ζήτησης οι επιχειρήσεις που δήλωσαν μείωση του παραγγελιών προς τους προμηθευτές τους ήταν περίπου 47% ενώ αυτές που δήλωσαν αύξηση 25%.

Σε κλαδικό επίπεδο, το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων (33,7%) που δήλωσε ότι είχε αύξηση της ζήτησης άνηκε στον κλάδο των υπηρεσιών, ακολουθεί η μεταποίηση με 32,1% ενώ το εμπόριο βρίσκεται σημαντικά χαμηλότερα με 20,1%. Κατ' αντιστοιχία με την εικόνα που είδαμε για τον κύκλο εργασιών, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε όρους ετήσιου κύκλου εργασιών και αριθμού εργαζομένων είχαν καλύτερες επιδόσεις ως προς την ζήτηση όπως και αυτές που είναι εγκατεστημένες σε νησιωτικές περιοχές. Ο υποκλάδος της εστίασης είχε σαφώς χαμηλότερες επιδόσεις από τον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών, ενώ οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν καλύτερες επιδόσεις ως προς την ζήτηση. Σε κλαδικό και γεωγραφικό επίπεδο, οι παραγγελίες ακολουθούν σε γενικές γραμμές την πορεία της ζήτησης.

Γράφημα 5. Αποτίμηση πρώτου εξαμήνου 2022

Πίνακας 2. Ζήτηση πρώτου εξαμήνου 2022 ανά κατηγορία

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Αυξήθηκε	20,1%	32,1%	33,7%	24,9%	31,3%	29,0%	33,3%	33,3%	37,1%
Αμετάβλητη	26,8%	25,9%	26,2%	23,0%	25,4%	32,6%	33,3%	33,3%	17,1%
Μειώθηκε	52,5%	42,0%	39,2%	51,8%	43,3%	37,7%	33,3%	33,3%	45,7%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ			ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ	
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΔΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Αυξήθηκε	21,2%	28,1%	39,6%	40,4%	28,5%	24,9%	24,3%	41,3%	23,3%
Αμετάβλητη	25,9%	26,2%	27,7%	30,8%	24,1%	29,5%	24,9%	28,8%	23,3%
Μειώθηκε	52,2%	45,2%	31,7%	28,8%	46,7%	45,2%	50,8%	27,9%	53,4%

Πίνακας 3. Παραγγελίες πρώτου εξαμήνου 2022 ανά κατηγορία

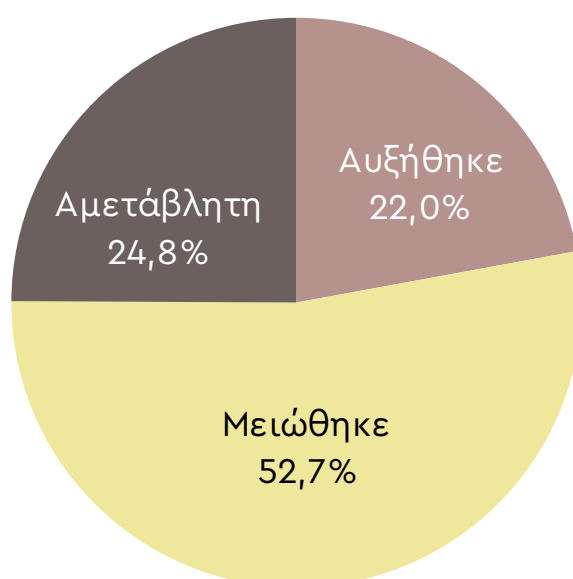
	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Αυξήθηκαν	20,1%	30,1%	26,5%	21,3%	27,6%	28,3%	30,6%	39,4%	37,1%
Αμετάβλητες	24,4%	26,9%	29,8%	24,4%	24,6%	31,2%	33,3%	27,3%	17,1%
Μειώθηκαν	54,5%	43,0%	41,1%	53,2%	46,3%	39,9%	36,1%	33,3%	45,7%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ			ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ	
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΔΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Αυξήθηκαν	18,0%	24,8%	35,6%	38,5%	24,4%	21,2%	22,2%	39,4%	21,9%
Αμετάβλητες	26,3%	27,3%	27,7%	32,7%	26,5%	28,1%	24,9%	30,8%	20,5%
Μειώθηκαν	54,3%	46,6%	34,7%	28,8%	47,1%	49,8%	52,4%	27,9%	57,5%

Ρευστότητα – Ταμειακά διαθέσιμα

Αρνητική είναι η εικόνα όσον αφορά τη ρευστότητα των επιχειρήσεων αφού περίπου το 52,7% δήλωσε ότι είχε μείωση των ρευστών διαθεσίμων τους και μόνο 22% ότι είχε αύξηση. Φαίνεται πως η εκτίναξη του πληθωρισμού πλήττει την ρευστότητα των επιχειρήσεων καθώς προσπαθούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και να καλύψουν το αυξημένο κόστος λειτουργίας, ενώ παράλληλα καταβάλουν προσπάθεια να συγκρατήσουν τις τιμές των προϊόντων και υπηρεσιών τους προκειμένου διατηρήσουν την πελατεία τους. Η κατάσταση φαίνεται να επιδεινώνεται συστηματικά από την έναρξη της πανδημίας έως σήμερα καθώς οι επιχειρήσεις που δήλωναν ότι είχαν μηδενικά ρευστά διαθέσιμα ή διαθέσιμα που επαρκούσαν έως ένα μήνα άθροιζαν σε 25,5% τον Ιούνιο του 2020, εκτινάχτηκαν σε 34,3% τον Φεβρουάριο του 2021, υπήρξε μία μικρή αποκλιμάκωση του Ιουλίου του 2021 και τον Φεβρουάριο του 2022 (29,1% και 32,9% αντίστοιχα) προφανώς λόγω των μέτρων στήριξης που ελήφθησαν από την κυβέρνηση. Μετά την έναρξη του πολέμου, το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 37,1% τον Ιούλιο του 2022.

Η μείωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων που παρατηρούμε στην έρευνά μας φαίνεται να συμβαδίζει και με τα επίσημα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας αφού μετά από συνεχείς αυξήσεις των καταθέσεων μίας ημέρας (ρευστές καταθέσεις) που παρατηρήσαμε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το 1ο εξάμηνο του 2022 παρατηρήθηκαν αρνητικές ροές και μία κάμψη στα υπόλοιπα με εξαίρεση τον Ιούνιο προφανώς λόγω της αύξησης των εσόδων από του τουρισμό.

Γράφημα 6. Ρευστότητα επιχειρήσεων πρώτου εξαμήνου 2022

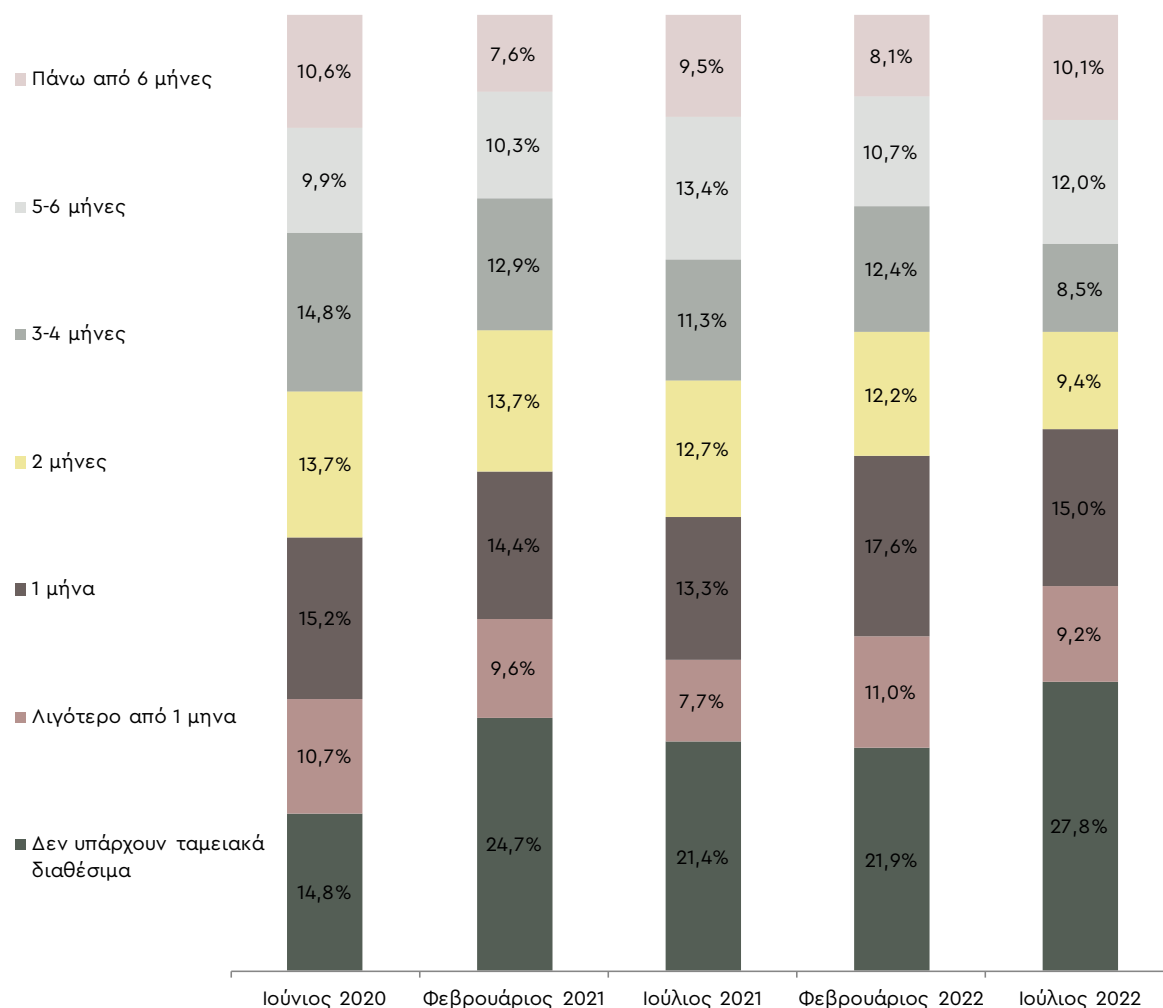

Σε κλαδικό επίπεδο τη μεγαλύτερη μείωση ρευστότητας αντιμετώπισε ο κλάδος του εμπορίου (58,5% των επιχειρήσεων του κλάδου δήλωσε μείωση ρευστότητας) ενώ στους κλάδους των υπηρεσιών και της μεταποίησης οι επιχειρήσεις που δήλωσαν μείωση ήταν 49,2% για κάθε κλάδο αντίστοιχα. Ο υποκλάδος της εστίασης φαίνεται να έχει δεχθεί το μεγαλύτερο πλήγμα καθώς το 61,6% των επιχειρήσεων δήλωσε μείωση των ρευστών διαθεσίμων. Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις φαίνεται να αντιμετωπίζουν μικρότερα αλλά όχι αμελητέα προβλήματα ρευστότητας σε σχέση με τις μικρότερες επιχειρήσεις. Σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία, εξαίρεση αποτελούν οι επιχειρήσεις που είναι εγκαταστημένες στην Κρήτη και τα Νησιά του Αιγαίου, αφού σημείωσαν το μικρότερο ποσοστό πανελλαδικά (32,7%) αυτών που δήλωσαν μείωση της ρευστότητας, ενώ ήταν η μοναδική γεωγραφική περιοχή στην οποία οι επιχειρήσεις που δήλωσαν αύξηση της ρευστότητας (36,5%) ήταν περισσότερες από αυτές που δήλωσαν μείωση (32,7%) αντίστοιχα.

Πίνακας 4. Ρευστότητα πρώτου εξαμήνου 2022 ανά κατηγορία επιχειρήσεων

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Αυξήθηκε	16,1%	23,8%	26,5%	18,5%	25,4%	22,5%	33,3%	30,3%	25,7%
Αμετάβλητη	24,7%	26,9%	23,6%	21,8%	25,4%	29,0%	25,0%	24,2%	25,7%
Μειώθηκε	58,5%	49,2%	49,2%	59,7%	49,3%	47,8%	41,7%	45,5%	48,6%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Αυξήθηκε	16,2%	22,0%	27,7%	36,5%	22,3%	18,4%	17,5%	36,5%	15,1%
Αμετάβλητη	21,6%	25,3%	31,7%	28,8%	23,7%	25,3%	23,3%	29,8%	23,3%
Μειώθηκε	61,5%	52,3%	39,6%	34,6%	53,3%	55,8%	59,3%	32,7%	61,6%

Γράφημα 7. Επάρκεια ταμειακών διαθεσίμων για κάλυψη βασικών υποχρεώσεων επιχείρησης - Συγκριτικό Γράφημα -

Σε κλαδικό επίπεδο δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς της ρευστότητα των επιχειρήσεων. Διαφοροποιήσεις όμως, οι οποίες είναι πολύ πιο έντονες σε σχέση με τις προηγούμενες μεταβλητές εμφανίζονται σε σχέση με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις που έχουν τον μικρότερο κύκλο εργασιών (κάτω από 50.000€ δήλωσαν σε ποσοστό 46% ότι δεν έχουν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα ή ότι αυτά επαρκούν μόλις για ένα μήνα, ποσοστό τριπλάσιο από το αντίστοιχο (17,1%) των μεγαλύτερων επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών πάνω από 1 εκ. €. Περαιτέρω, και σε αυτή την μεταβλητή οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου έχουν σημαντικά μικρότερο πρόβλημα ρευστότητας (25%) σε σχέση με τις επιχειρήσεις στην υπόλοιπη Ελλάδα (38,5%-39,2%). Τέλος, το σημαντικότερο πρόβλημα ρευστότητας φαίνεται πως αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εστίασης καθώς το 58,9% αυτών δήλωσαν ότι δεν έχουν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα ή ότι αυτά επαρκούν μόλις για ένα μήνα.

Πίνακας 5. Ταμειακά διαθέσιμα – Ιούλιος 2022 – ανά κατηγορία επιχειρήσεων

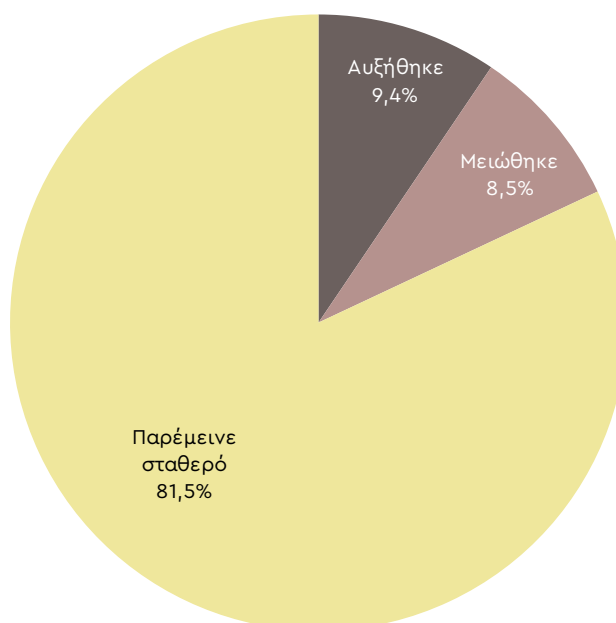
	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2021					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Δεν υπάρχουν ταμειακά διαθέσιμα	26,8%	28,0%	28,8%	35,9%	23,9%	17,4%	16,7%	15,2%	11,4%
Λιγότερο από μήνα	11,7%	7,3%	8,1%	10,1%	9,7%	5,8%	8,3%	15,2%	5,7%
Ένα μήνα	16,7%	17,1%	12,0%	16,8%	14,2%	15,2%	13,9%	9,1%	11,4%
2 μήνες	7,7%	9,3%	11,0%	8,7%	14,9%	8,0%	8,3%	15,2%	8,6%
3 – 4 μήνες	7,0%	9,3%	9,4%	8,1%	8,2%	8,7%	16,7%	9,1%	8,6%
5 – 6 μήνες	11,7%	11,4%	12,6%	10,1%	16,4%	18,1%	11,1%	9,1%	14,3%
Περισσότερο από 6 μήνες	10,0%	9,3%	10,7%	5,9%	6,7%	19,6%	19,4%	12,1%	25,7%
Δ.Α	8,4%	8,3%	7,4%	4,5%	6,0%	7,2%	5,6%	15,2%	14,3%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Δεν υπάρχουν ταμειακά διαθέσιμα	37,4%	24,5%	23,8%	7,7%	28,2%	31,3%	29,1%	17,3%	43,8%
Λιγότερο από μήνα	12,2%	8,3%	6,9%	5,8%	10,3%	7,8%	10,1%	7,7%	15,1%
Ένα μήνα	17,3%	14,9%	10,9%	13,5%	13,7%	20,7%	11,6%	12,5%	5,5%
2 μήνες	5,0%	10,5%	15,8%	11,5%	11,0%	9,7%	6,9%	8,7%	12,3%
3 – 4 μήνες	7,9%	8,3%	9,9%	11,5%	10,0%	6,0%	9,5%	7,7%	4,1%
5 – 6 μήνες	10,4%	14,0%	10,9%	7,7%	11,0%	12,4%	12,2%	13,5%	4,1%
Περισσότερο από 6 μήνες	4,7%	11,6%	14,9%	19,2%	8,9%	6,9%	12,2%	16,3%	8,2%
Δ.Α	5,0%	8,0%	6,9%	23,1%	6,9%	5,1%	8,5%	16,3%	6,8%

Απασχόληση

Στην απασχόληση το ισοζύγιο των επιχειρήσεων που μετέβαλαν το προσωπικό τους είναι θετικό, κάτι που σε γενικές γραμμές καταγράφεται διαχρονικά για το 1ο εξάμηνο του έτους λόγω της εποχικότητας των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό. Συγκεκριμένα, το 1ο εξάμηνο του 2022 οι επιχειρήσεις οι οποίες δήλωσαν ότι αύξησαν το προσωπικό τους αντιστοιχούν στο 9,4% έναντι του 8,5% που δήλωσε ότι το μείωσε. Τα ευρήματα συμβαδίζουν με της ΕΛΣΤΑΤ, όπου καταγράφεται περαιτέρω αποκλιμάκωση της ανεργίας στο 12,1% (Ιούνιος 2022) που, ωστόσο, παραμένει ακόμα σε υψηλά επίπεδα, κάτι που συνεχίζει να αποτελεί εμπόδιο για τη βελτίωση της αγοράς εργασίας.

Σε όλους τους κλάδους οι επιχειρήσεις που δήλωσαν αύξηση της απασχόλησης ήταν περισσότερες από αυτές που δήλωσαν μείωση με τις επιχειρήσεις στον τομέα των υπηρεσιών να σημειώνουν διπλάσια αύξηση σε σχέση με το εμπόριο και την μεταποίηση, ενώ στον υποκλάδο της εστίασης διπλάσιες σχεδόν επιχειρήσεις (23,3%) δήλωσαν ότι είχαν αύξηση της απασχόλησης σε σχέση με τον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών (13,6%). Σε γεωγραφικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις που δήλωσαν αύξηση της απασχόλησης και είναι εγκατεστημένες στην Κρήτη και στα νησιά του Αιγαίου είναι υπερδιπλάσιες (18,3%) έναντι των αντίστοιχων στην Αττική (7,2%) στη Βόρεια Ελλάδα (8,8%) και στην Κεντρική Ελλάδα (8,5%). Ο δυισμός μεταξύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων εδώ είναι πολύ πιο έντονος καθώς, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 50.000 € και αυτές με προσωπικό από 1 έως 4 άτομα δήλωσαν σε ποσοστά 2,5% και 7,7% αντίστοιχα ότι είχαν αύξηση της απασχόλησης τους. Στον αντίποδα βρίσκονται οι μεγάλες επιχειρήσεις με πάνω από 500.000 € κύκλο εργασιών ή με προσωπικό με πάνω από 10 εργαζόμενους οι οποίες δήλωσαν αύξηση της απασχόλησης σε ποσοστά άνω του 25% και άνω του 42% αντίστοιχα.

Γράφημα 8. Προσωπικό επιχείρησης το πρώτο εξάμηνο του 2022

Πίνακας 6. Προσωπικό επιχείρησης το πρώτο εξάμηνο του 2022 ανά κατηγορία

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Αυξήθηκε	6,4%	7,3%	13,6%	2,5%	12,7%	13,0%	16,7%	27,3%	25,7%
Μειώθηκε	8,7%	7,8%	8,7%	6,2%	7,5%	11,6%	11,1%	15,2%	2,9%
Παρέμεινε σταθερό	84,9%	83,9%	76,7%	91,0%	79,9%	73,9%	72,2%	54,5%	71,4%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Αυξήθηκε	-	7,7%	22,8%	42,3%	7,2%	8,8%	8,5%	18,3%	23,3%
Μειώθηκε	6,1%	10,5%	7,9%	9,6%	8,2%	8,3%	10,6%	5,8%	12,3%
Παρέμεινε σταθερό	-	81,8%	68,3%	48,1%	83,8%	82,9%	81,0%	73,1%	63,0%

Επενδύσεις

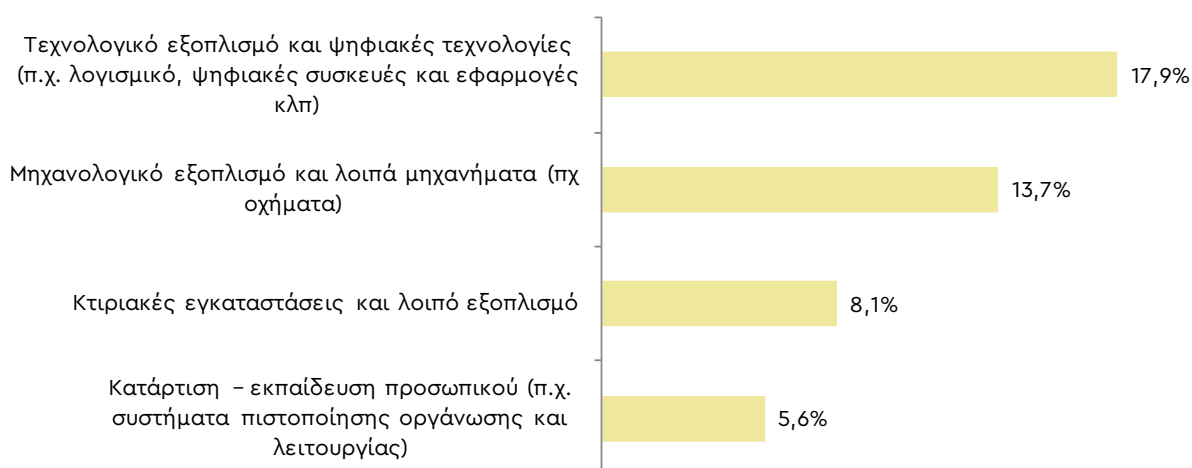
Οι επενδύσεις εξακολουθούν να αποτελούν τον μεγάλο ασθενή της ελληνικής οικονομίας αφού εδώ και μία δεκαετία ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου υπολείπεται των αποσβέσεων γεγονός το οποίο συνεπάγεται πραγματική από-επένδυση και επιδείνωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, από το 1ο εξάμηνο του 2021 διαφαίνεται μία αύξηση των επενδύσεων κυρίως σε μηχανολογικό και μεταφορικό εξοπλισμό και μένει να δούμε κατά πόσο αυτή η τάση θα είναι διατηρήσιμη.

Από την έρευνα προκύπτει ότι το 29,8% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων πραγματοποίησε κάποια μορφή επένδυση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022. Όσον αφορά τους τύπους των επενδύσεων, αυτές αφορούν κατά κύριο λόγο σε τεχνολογικό και ψηφιακό εξοπλισμό, κάτι το οποίο καταδεικνύει ότι η ροπή ψηφιοποίησης της ελληνικής οικονομίας που επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας συνεχίζεται. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στο Γράφημα 9, το 17,9% δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις σε «Τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες». Ακολουθούν οι επενδύσεις σε «Μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά μηχανήματα» (13,7%), οι επενδύσεις σε «Κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπό εξοπλισμό» (8,1%) και οι επενδύσεις σε «Κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού» (5,6%).

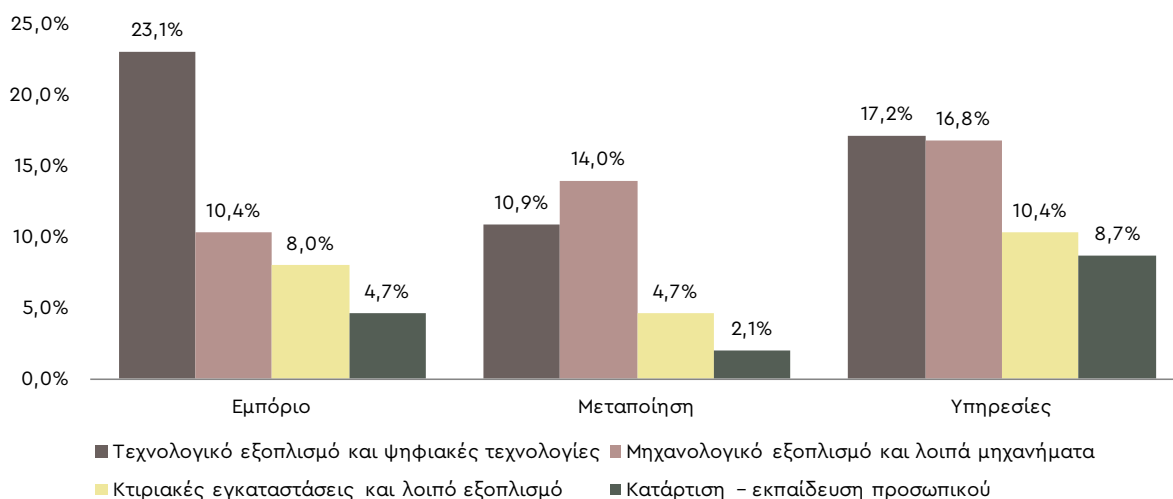
Το Γράφημα 10 αποτυπώνει τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις σε επίπεδο κλάδου. Όπως φαίνεται, στον κλάδο του εμπορίου καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό (23,1%) επενδύσεων στην κατηγορία «Τεχνολογικός εξοπλισμός και ψηφιακές τεχνολογίες» κάτι το οποίο είναι αναμενόμενο δεδομένου ότι η ενσωμάτωση των επιχειρήσεων του κλάδου στο ηλεκτρονικό εμπόριο προϋποθέτει τέτοιου είδους επενδύσεις. Ακολουθούν οι επενδύσεις σε

μηχανολογικό εξοπλισμό (10,4%), οι επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπό εξοπλισμό (8%) και οι επενδύσεις για κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού (4,7%). Στον τομέα της μεταποίησης η εικόνα είναι κάπως διαφορετική αφού πρωτοστατούν οι επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό (14%) και έπονται οι επενδύσεις σε τεχνολογικό και ψηφιακό εξοπλισμό (10,9%) ενώ οι επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις και κατάρτιση – εκπαίδευση προσωπικού συγκεντρώνουν 4,7% και 2,1% αντίστοιχα. Τέλος στον τομέα των υπηρεσιών οι επενδύσεις σε τεχνολογικό και μηχανολογικό εξοπλισμό συγκεντρώνουν περίπου ίδια ποσοστά (17,2% έναντι 16,8% αντίστοιχα) και ακολουθούν οι επενδύσεις σε κτιριακό εξοπλισμό (10,4%) και κατάρτιση – εκπαίδευση προσωπικού (8,7%).

Γράφημα 9. Ποσοστό επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν επενδύσεις το πρώτο εξάμηνο του 2022 ανά κατηγορία επένδυσης

Γράφημα 10. Επενδύσεις σε επίπεδο κλάδου

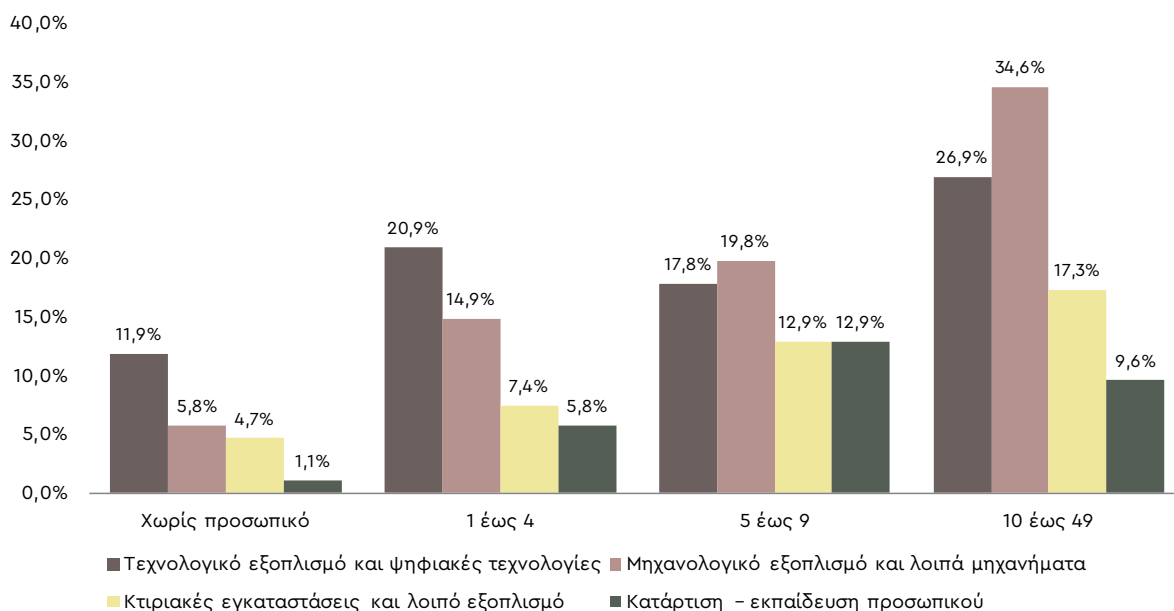
Στα επόμενο δύο γραφήματα εξετάζεται η σχέση μεταξύ των επενδύσεων και του μεγέθους των επιχειρήσεων σε όρους αριθμού εργαζομένων και κύκλου εργασιών και όπως είναι αναμενόμενο η σχέση αυτή είναι θετική.

Συγκεκριμένα, το Γράφημα 11 αποτυπώνει τις επενδύσεις σε σχέση με τον αριθμό εργαζομένων των επιχειρήσεων και όπως γίνεται εμφανές, οι επιχειρήσεις με υψηλότερο αριθμό εργαζομένων επενδύουν σε υψηλότερο ποσοστό σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες και ιδιαίτερα στην κατηγορία «Τεχνολογικός εξοπλισμός και ψηφιακές τεχνολογίες» και στην κατηγορία «Μηχανολογικός εξοπλισμός και λοιπά μηχανήματα». Ειδικότερα, το 26,9% των επιχειρήσεων με 10 έως 49 εργαζόμενους, δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις σε «Τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες», ενώ το 34,6% στην κατηγορία «Μηχανολογικός εξοπλισμός και λοιπά μηχανήματα». Το 17,8% των επιχειρήσεων με 5 έως 9 εργαζόμενους, δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις στο πεδίο «Τεχνολογικός εξοπλισμός και ψηφιακές τεχνολογίες» και το 19,8% στο πεδίο «Μηχανολογικός εξοπλισμός και λοιπά μηχανήματα». Αξίζει να σημειωθεί ότι σχετικά υψηλό ποσοστό καταγράφεται και για τις επιχειρήσεις με 1 έως 4 εργαζόμενους σε επενδύσεις στο πεδίο «Τεχνολογικός εξοπλισμός και ψηφιακές τεχνολογίες» (20,9%).

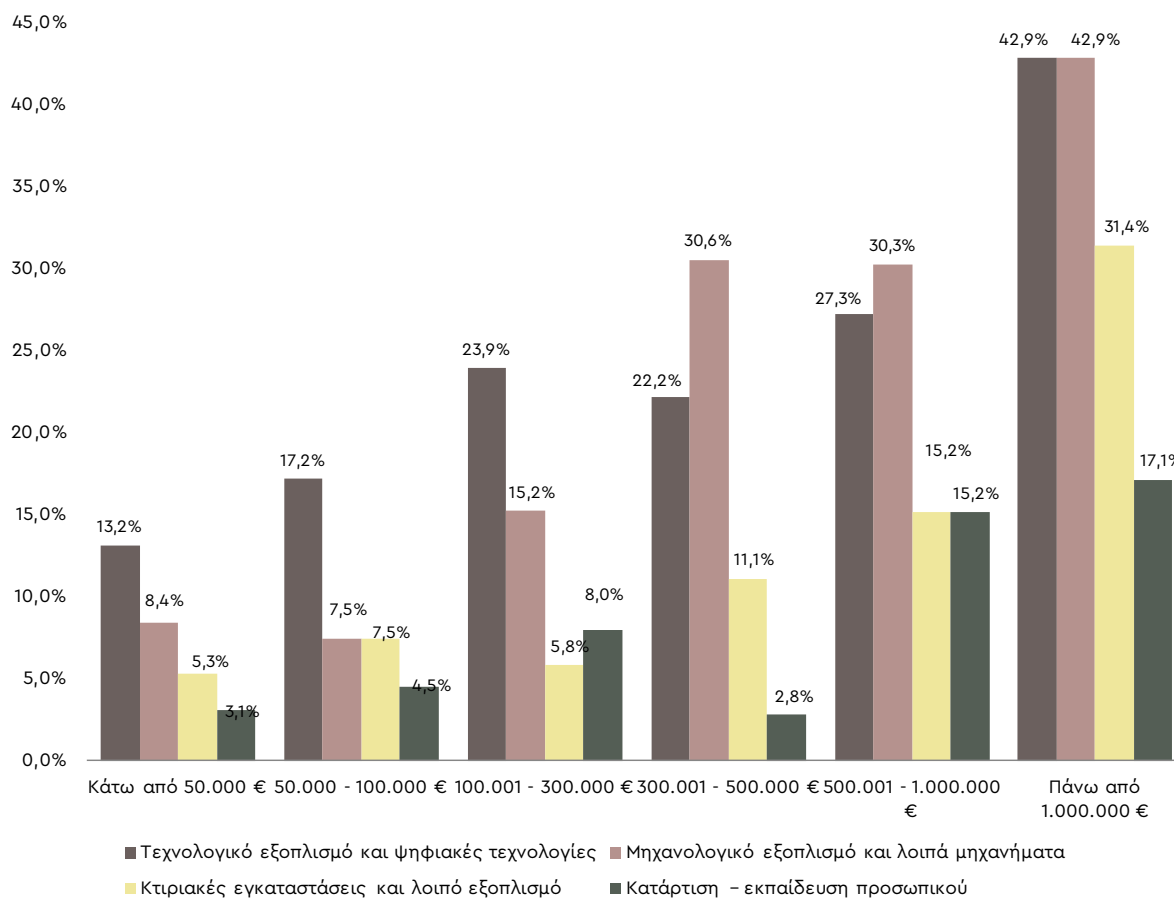
Το Γράφημα 12 αποτυπώνει, αντίστοιχα, την κατανομή των επενδύσεων σε σχέση με τον κύκλο εργασιών. Οι επιχειρήσεις με υψηλότερο κύκλο εργασιών πραγματοποιούν επενδύσεις σε υψηλότερο βαθμό. Για παράδειγμα, το 42,9% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών άνω του 1.000.000 ευρώ, δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις τόσο για «Τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες», όσο και για «Μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά μηχανήματα». Αντίστοιχα, 27,3% και 30,3% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών 500.001-1.000.000 ευρώ, πραγματοποίησε επενδύσεις για «Τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες» και «Μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά μηχανήματα» αντίστοιχα.

Στον αντίποδα, οι επιχειρήσεις με χαμηλότερο κύκλο εργασιών, εμφανίζουν χαμηλότερη δυναμική ως προς τις επενδύσεις. Για παράδειγμα, το 17,2% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών 50.001-100.000 ευρώ, δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις στο πεδίο «Τεχνολογικός εξοπλισμός και ψηφιακές τεχνολογίες», και το 7,5% στο πεδίο «Μηχανολογικός εξοπλισμός και λοιπά μηχανήματα». Επιπλέον, το 13,2% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως 50.000 ευρώ, δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις στο πεδίο «Τεχνολογικός εξοπλισμός και ψηφιακές τεχνολογίες» και το 8,4% στο πεδίο «Μηχανολογικός εξοπλισμός και λοιπά μηχανήματα».

Γράφημα 11. Επενδύσεις βάσει του αριθμού εργαζομένων

Γράφημα 12. Επενδύσεις βάσει του κύκλου εργασιών

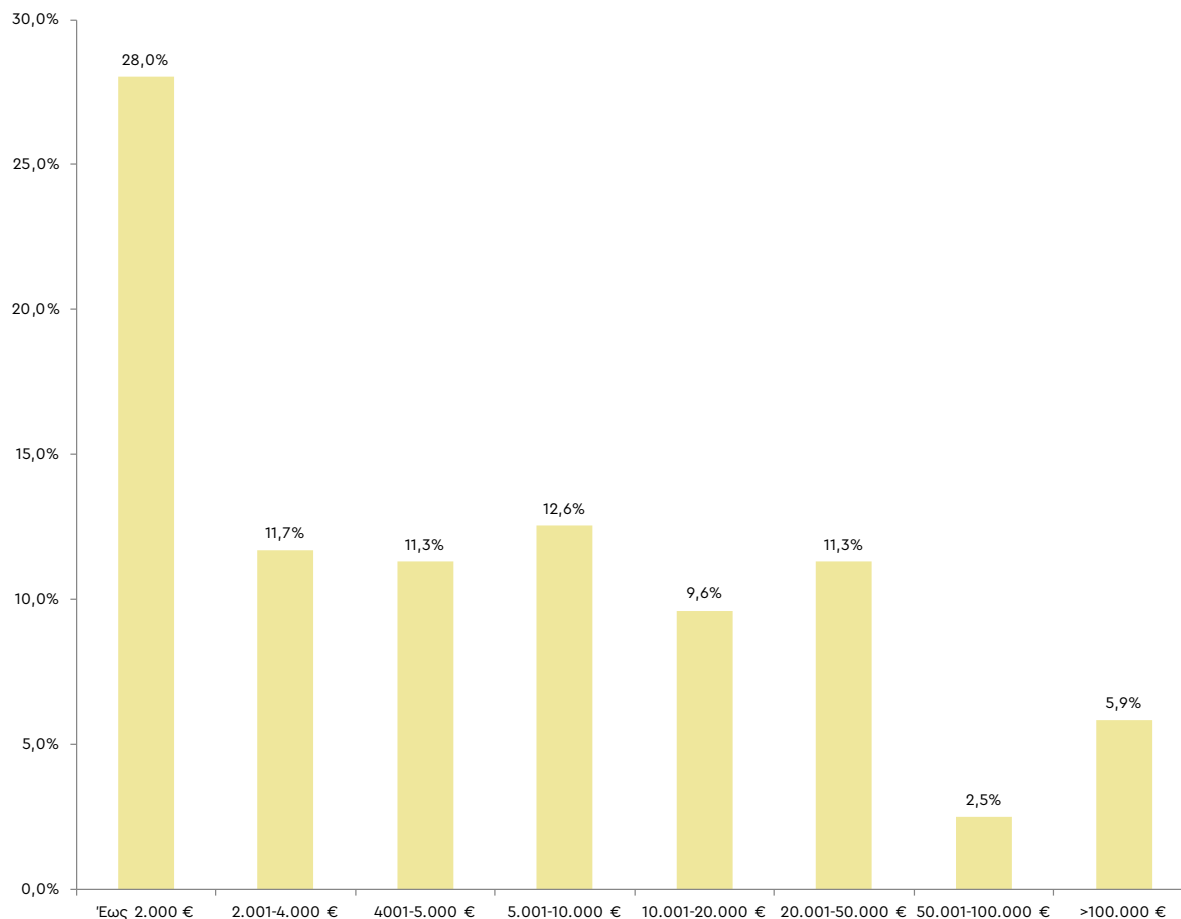

Το Γράφημα 13 αποτυπώνει το ύψος των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο εξάμηνο. Το 28% των επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν επενδύσεις δήλωσε ότι η επένδυση αφορούσε σε ποσό έως 2.000 ευρώ, ενώ το 11,7% πραγματοποίησε επενδύσεις ύψους 2.001-4.000 ευρώ. Αντίθετα, στις υψηλότερες κατηγορίες επενδύσεων καταγράφονται χαμηλότερα ποσοστά. Ειδικότερα, επενδύσεις ύψους από 50.001 έως 100.000 ευρώ πραγματοποίησε το 2,5% των επιχειρήσεων που έκανε επενδύσεις, ενώ το 5,9% δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις άνω των 100.000 ευρώ.

Βάσει του χαμηλού κόστους επενδύσεων που καταγράφεται, θα μπορούσαμε σε γενικές γραμμές να πούμε ότι η πλειονότητα των επενδύσεων είναι περισσότερες επενδύσεις συντήρησης και λιγότερο πραγματικής αύξησης της παραγωγικής ικανότητας των επιχειρήσεων.

Ειδικότερα δε, αν λάβουμε υπόψη ότι οι περισσότερες επενδύσεις αφορούν σε τεχνολογικό και ψηφιακό εξοπλισμό όπως είδαμε παραπάνω, τεκμαίρεται ότι η πλειονότητα των επιχειρήσεων προχωρά σε απολύτως απαραίτητες, χαμηλού κόστους, επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακά συστήματα προκειμένου να μπορέσει να ακολουθήσει τον επιταχυνόμενο ψηφιακό μετασχηματισμό που συντελείται μετά την πανδημία.

Γράφημα 13. Ύψος επένδυσης
- Βάση όσων πραγματοποίησαν επενδύσεις -

Ο Πίνακας 7 αποτυπώνει το ύψος των επενδύσεων σε σχέση με τον κύκλο εργασιών. Το 37,3% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως 50.000 €, πραγματοποίησε επενδύσεις ύψους έως 2.000 ευρώ και το 21,3% από 2.001 έως 4.000 €. Αντίστοιχα, το 30,8% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών 50.001-100.000 ευρώ, πραγματοποίησε επενδύσεις έως 2.000 ευρώ, ενώ στις κατηγορίες με υψηλότερα ποσά επενδύσεων, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι ιδιαίτερα χαμηλά για τις επιχειρήσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Αντίθετα, για τις επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 € το ποσοστό αυτών που πραγματοποίησε επενδύσεις αυξάνεται. Ειδικότερα, το 27,3% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 €, πραγματοποίησε επενδύσεις μεταξύ 20.001-50.000 ευρώ, το 9,1% από 50.001-100.000 ευρώ και το 16,4% δήλωσε ότι πραγματοποίησε επενδύσεις άνω των 100.000 ευρώ.

Πίνακας 7. Ύψος επένδυσης βάσει κύκλου εργασιών

-Βάση όσοι πραγματοποίησαν επενδύσεις-

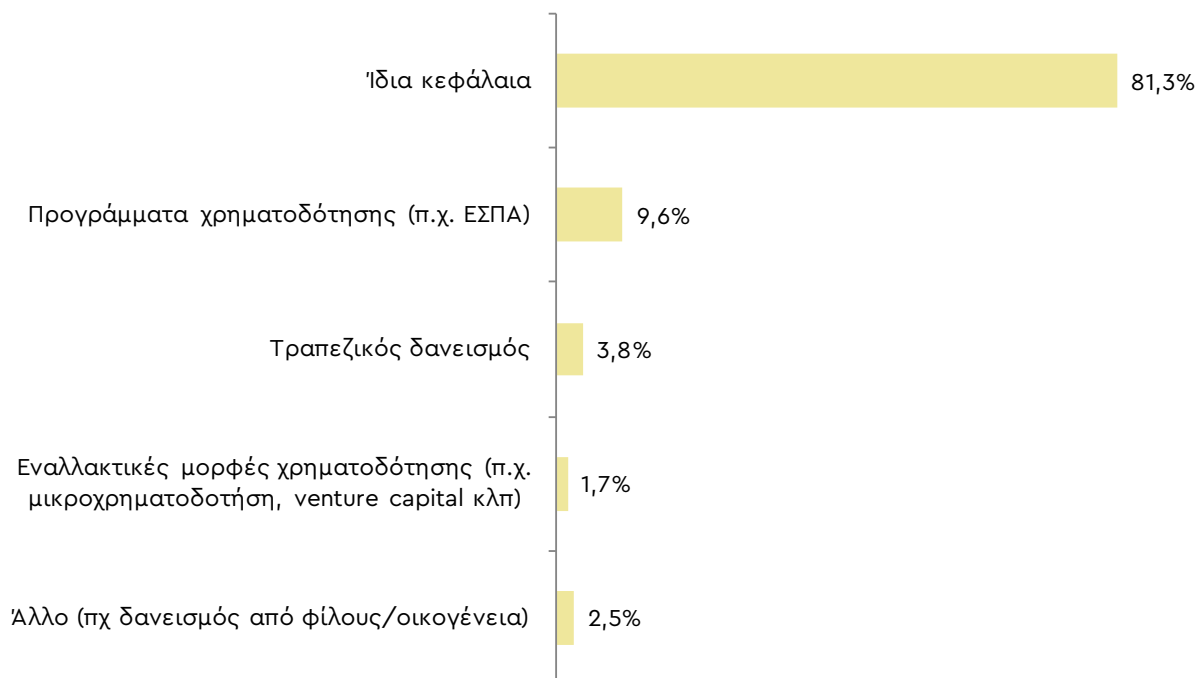
	ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ			
	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	Πάνω από 300.000 €
Έως 2.000 €	37,3%	30,8%	32,0%	12,8%
2.001-4.000 €	21,3%	12,8%	12,0%	0,0%
4.001-5.000 €	12,0%	12,8%	12,0%	9,1%
5.001-10.000 €	10,7%	12,8%	18,0%	12,7%
10.001-20.000 €	9,3%	15,4%	12,0%	5,5%
20.001-50.000 €	2,7%	12,8%	8,0%	27,3%
50.001-100.000 €	0,0%	0,0%	2,0%	9,1%
>100.000 €	2,7%	2,6%	4,0%	16,4%
ΔΑ	4,0%	0,0%	0,0%	7,3%

Το Γράφημα 14 αποτυπώνει την πηγή χρηματοδότησης των επενδύσεων. Η συντριπτικά μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης είναι τα «Ίδια κεφάλαια» καθώς το 81,3% των επιχειρήσεων που πραγματοποίησε επενδύσεις τις χρηματοδότησε με ιδίους πόρους. Τα προγράμματα χρηματοδότησης αξιοποίησε το 9,6% των επιχειρήσεων ενώ μέσω τραπεζικού δανεισμού πραγματοποίησε επενδύσεις μόλις 3,8% των επιχειρήσεων που έκαναν επενδύσεις το πρώτο εξάμηνο του 2022. Όπως φαίνεται, το πρόβλημα πρόσβασης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στα προγράμματα χρηματοδότησης που παρατηρούμε από τη περίοδο της κρίσης χρέους εξακολουθεί να υφίσταται και να αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξή τους.

Το Γράφημα 15 παρουσιάζει την πηγή χρηματοδότησης επενδύσεων σε σχέση με τον κλάδο. Όπως φαίνεται, σε όλους τους τομείς δραστηριότητας, τα ίδια κεφάλαια αποτελούν βασική πηγή χρηματοδότησης. Ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών, το 85,0%, των επιχειρήσεων που πραγματοποίησε επενδύσεις τις χρηματοδότησε με ίδια κεφάλαια, το 6,5% μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ και το 2,8% με τραπεζικό δανεισμό.

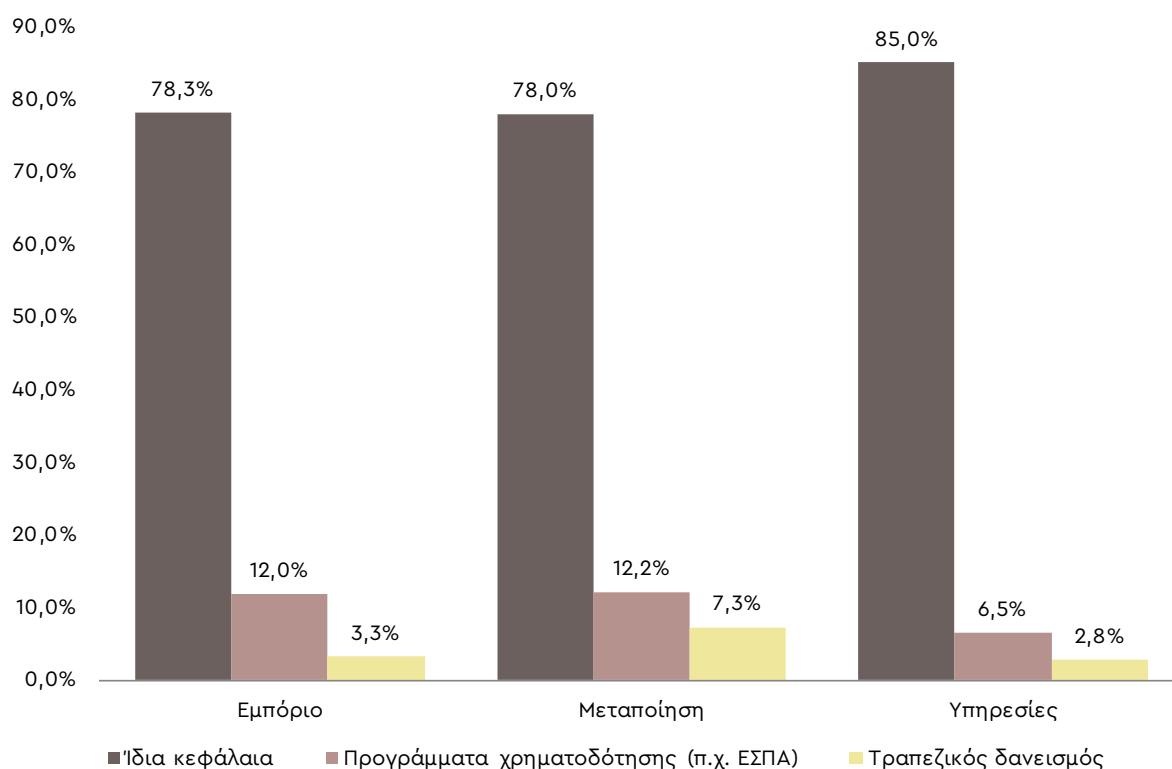
Γράφημα 14. Πηγές χρηματοδότησης επενδύσεων πρώτου εξαμήνου 2022

- Βάση: Όσοι πραγματοποίησαν επενδύσεις -

Γράφημα 15. Πηγή χρηματοδότησης επενδύσεων σε σχέση με τον κλάδο

-Βαση όσοι πραγματοποίησαν επενδύσεις-

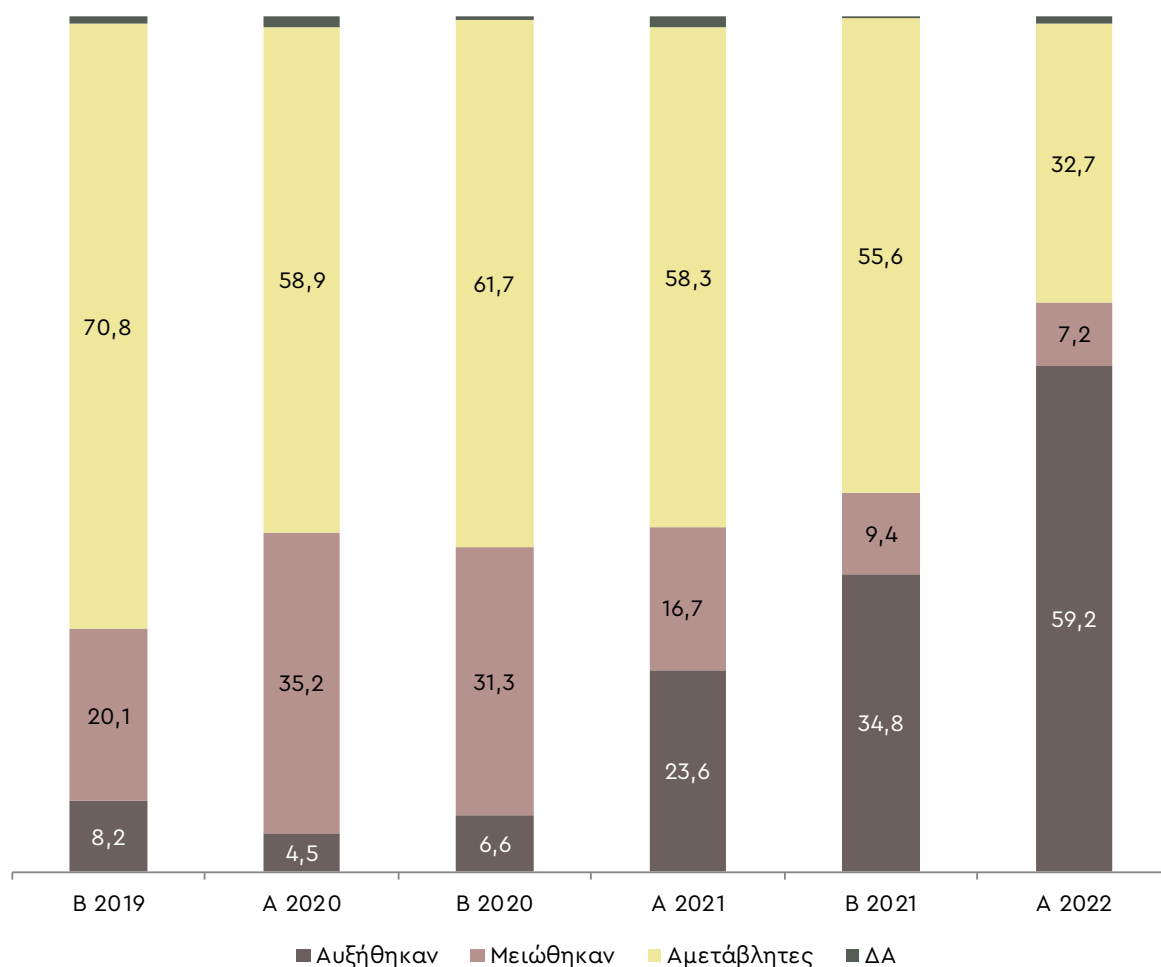

Τιμές

Η πληθωριστική κρίση που βιώνουμε από το 1ο εξάμηνο του 2021 η οποία προκλήθηκε αρχικά από την κρίση προσφοράς που έφερε η διατάραξη των εφοδιαστικών αλυσίδων λόγω της πανδημίας και εντάθηκε στη συνέχεια με την εκδήλωση της ενεργειακής κρίσης και περαιτέρω με το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση την αύξηση των τιμών στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν.

Οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι αύξησαν τις τιμές τους διαρκώς αυξάνονται καθώς από 6,6% που ήταν το 2ο εξάμηνο του 2020, ανήλθαν στο 23,6% το 1ο εξάμηνο του 2021, στο 34,8% το 2ο εξάμηνο του 2021 και στο 59,2% το 1ο εξάμηνο του 2022. Αντίστοιχα, την ίδια περίοδο, βλέπουμε να μειώνονται σημαντικά οι επιχειρήσεις που δήλωσαν ότι μείωσαν τις τιμές τους καθώς και όσες τις διατήρησαν σταθερές.

Γράφημα 16. Τιμές πώλησης αγαθών/υπηρεσιών (ποσοστά επιχειρήσεων)
Αποτίμηση εξαμήνου - Συγκριτικό Γράφημα

Σε κλαδικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις στο εμπόριο και στη μεταποίηση δήλωσαν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι αύξησαν τις τιμές τους (66,2% και 66,3% αντίστοιχα) σε σχέση με τις επιχειρήσεις στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών (47,9%). Εξαίρεση στον τομέα των υπηρεσιών αποτελεί ο υποκλάδος της εστίασης στον οποίο η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων (61,6%) δήλωσε ότι αύξησε τις τιμές του κάτι το οποίο είναι αναμενόμενο καθώς οι αυξήσεις σε βασικά αγαθά που χρησιμοποιούνται στην εστίαση όπως ενέργεια, αλεύρι και ηλιέλαιο μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία έχουν πλήξει από πολλές μεριές τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τα τρόφιμα. Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος η μεσοσταθμική μηνιαία αύξηση των τιμών στην ενέργεια το 1ο εξάμηνο του 2022 σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους ήταν 52,5% στην ενέργεια, 10,5% στα μη επεξεργασμένα είδη διατροφής και 6,5% στα επεξεργασμένα είδη διατροφής.

Τέλος, σε γεωγραφικό επίπεδο, παρατηρούμε ότι στις τουριστικές περιοχές είχαμε μεγαλύτερη αύξηση των τιμών με το 64,4% των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη να δηλώνουν ότι προχώρησαν σε αύξηση τιμών.

Πίνακας 8. Τιμές πώλησης αγαθών/υπηρεσιών πρώτου εξαμήνου 2022

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
αυξήθηκαν	66,22%	66,32%	47,90%	46,50%	61,94%	73,91%	83,33%	72,73%	85,71%
αμετάβλητες	26,09%	27,46%	42,39%	42,02%	31,34%	21,74%	13,89%	24,24%	14,29%
μειώθηκαν	6,35%	6,22%	8,74%	10,92%	5,97%	4,35%	0,00%	3,03%	0,00%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
αυξήθηκαν	48,92%	62,26%	70,30%	73,08%	55,33%	59,45%	61,90%	64,42%	61,64%
αμετάβλητες	38,85%	30,85%	25,74%	25,00%	32,99%	33,18%	33,33%	29,81%	36,99%
μειώθηκαν	10,43%	6,61%	2,97%	1,92%	10,65%	6,45%	4,76%	3,85%	1,37%

Επιπτώσεις ανατιμήσεων

Οι αρνητικές επιπτώσεις των ανατιμήσεων για το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων που είχαν καταγραφεί στην προηγούμενη έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2022) συνεχίζονται και εντείνονται στην παρούσα έρευνα.

Συγκεκριμένα, το πρώτο εξάμηνο του 2022 :

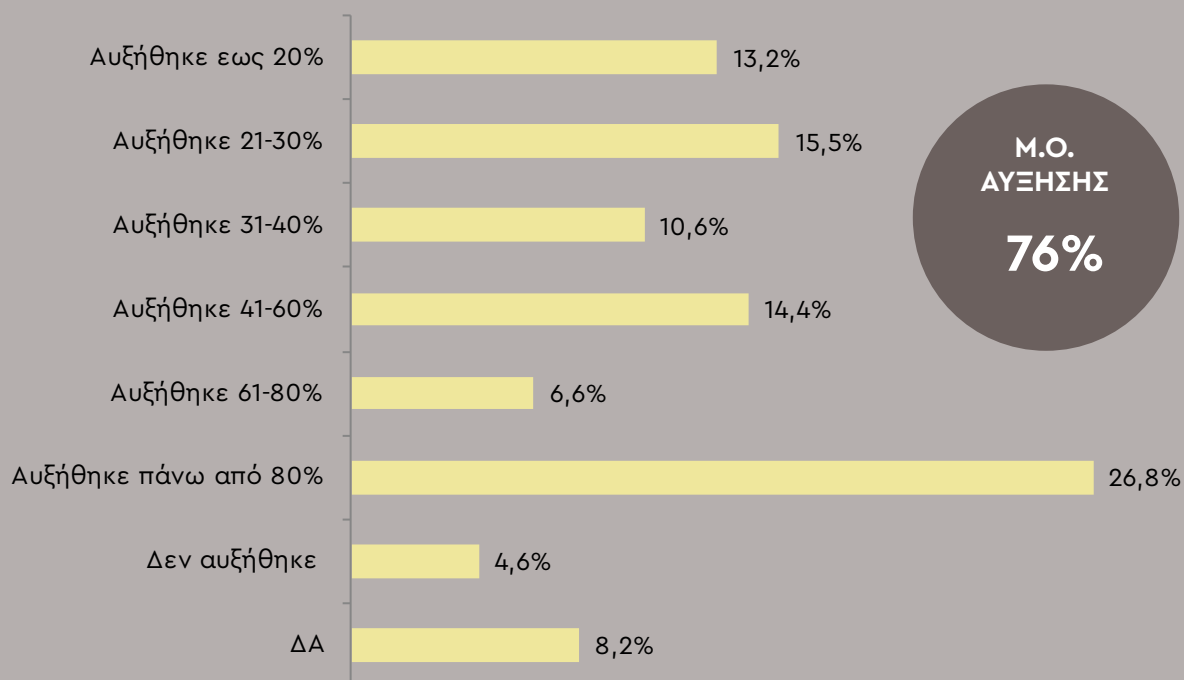
- ▶ το 88,4% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων κατέγραψε αύξηση στο κόστος ενέργειας,
- ▶ το 86% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων κατέγραψε αύξηση στο κόστος προμήθειας πρώτων υλών/εμπορευμάτων,
- ▶ το 60,3% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων κατέγραψε αύξηση στο κόστος καυσίμων οχημάτων,
- ▶ το 19,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων κατέγραψε αύξηση στο κόστος αγοράς εξοπλισμού και μηχανημάτων.

Από την ανάλυση των επιμέρους στοιχείων της έρευνας εκτιμήθηκε ότι το πρώτο εξάμηνο του 2022:

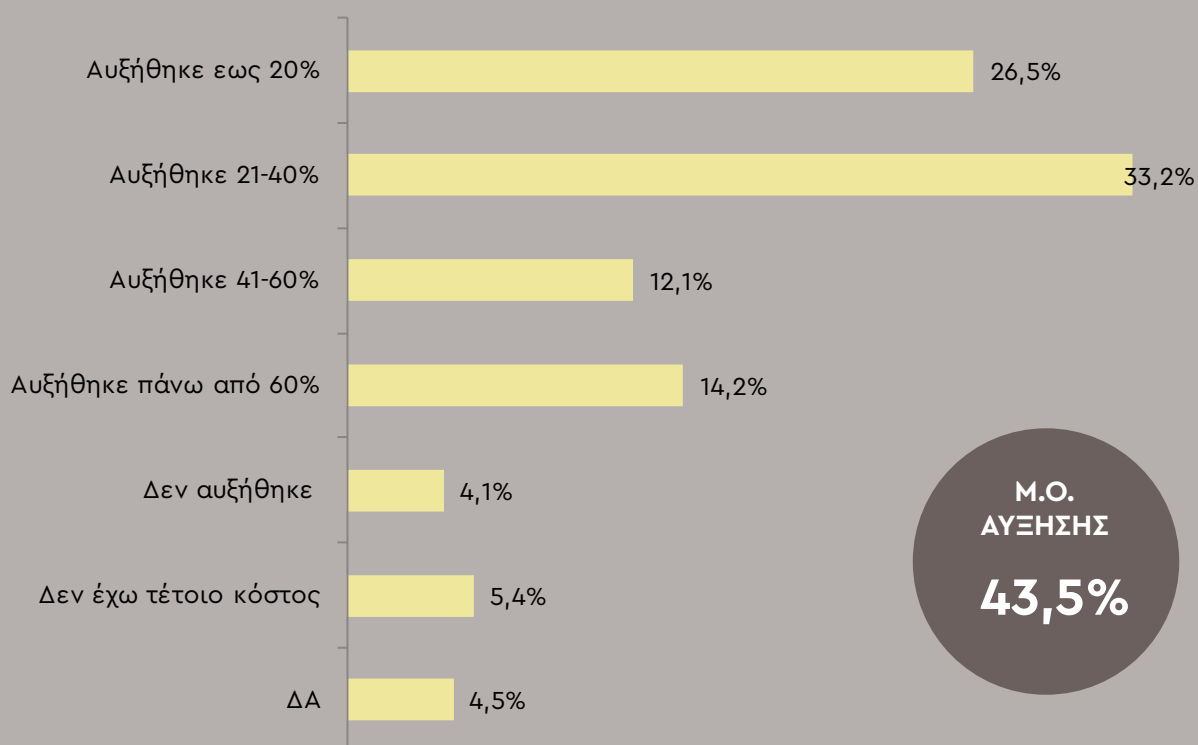
- ▶ το κόστος ενέργειας αυξήθηκε μεσοσταθμικά κατά 76%,
- ▶ το κόστος προμήθειας πρώτων υλών και εμπορευμάτων αυξήθηκε μεσοσταθμικά κατά 43,5%,
- ▶ το κόστος καυσίμων οχημάτων αυξήθηκε μεσοσταθμικά κατά 57,8%, και τέλος
- ▶ το κόστος προμήθειας εξοπλισμού και μηχανημάτων αυξήθηκε μεσοσταθμικά κατά 26,2%.

Στα Γραφήματα 17,18,19 και 20 αποτυπώνεται αναλυτικότερα η ποσοστιαία αύξηση που καταγράψαν το πρώτο εξάμηνο του 2022 οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ανά επιμέρους λειτουργικό κόστος.

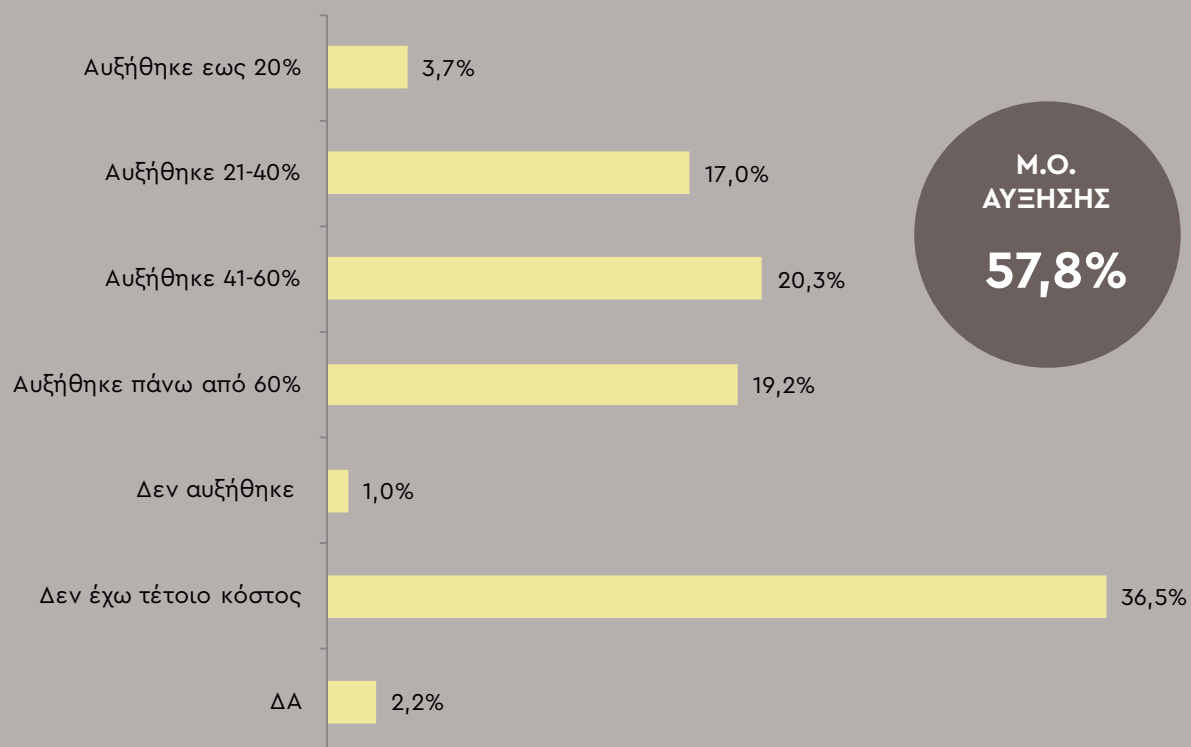
Γράφημα 17. Το πρώτο εξάμηνο του 2022 το κόστος ενέργειας της επιχείρησή σας:

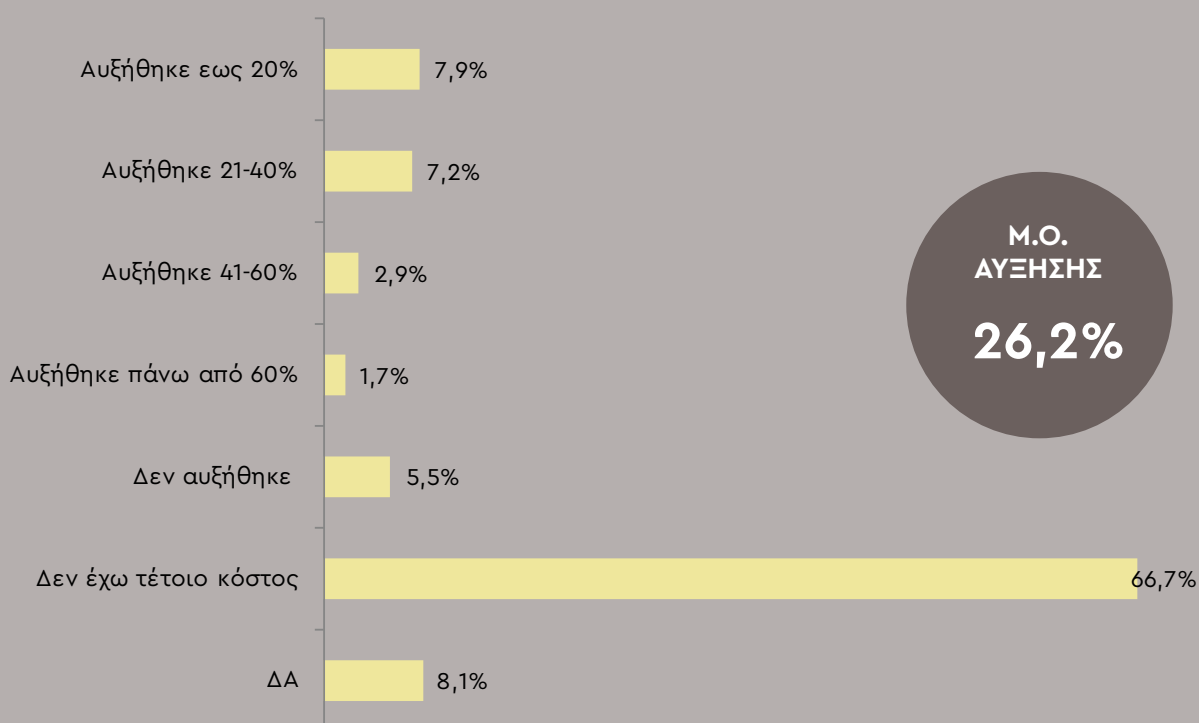
Γράφημα 18. Το πρώτο εξάμηνο του 2022 το κόστος εμπορευμάτων/πρώτων υλών της επιχείρησή σας:

Γράφημα 19. Το πρώτο εξάμηνο του 2022 το κόστος καυσίμων οχημάτων της επιχείρησής σας:

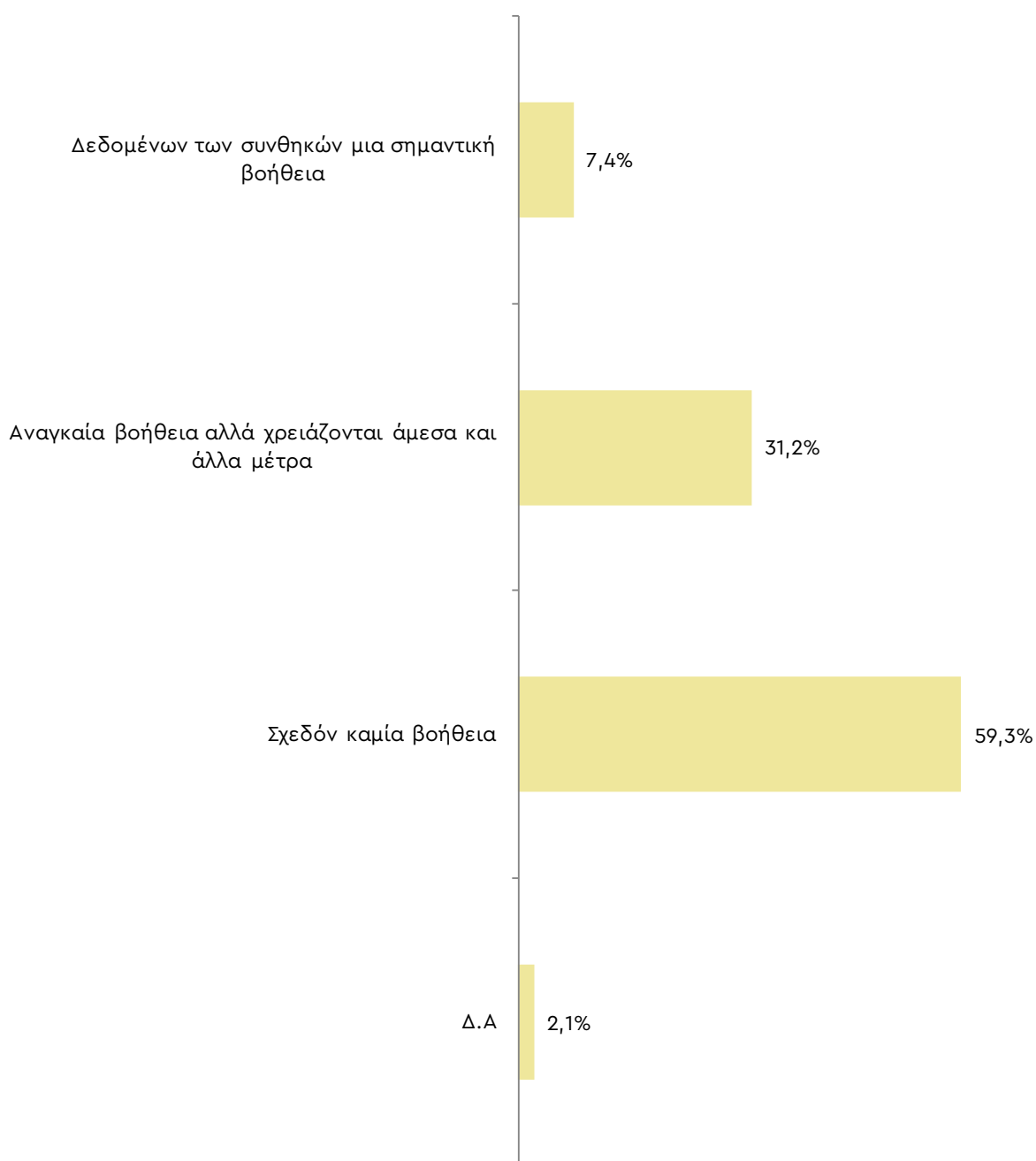

Γράφημα 20. Το πρώτο εξάμηνο του 2022 το κόστος εξοπλισμού και μηχανημάτων της επιχείρησής σας:

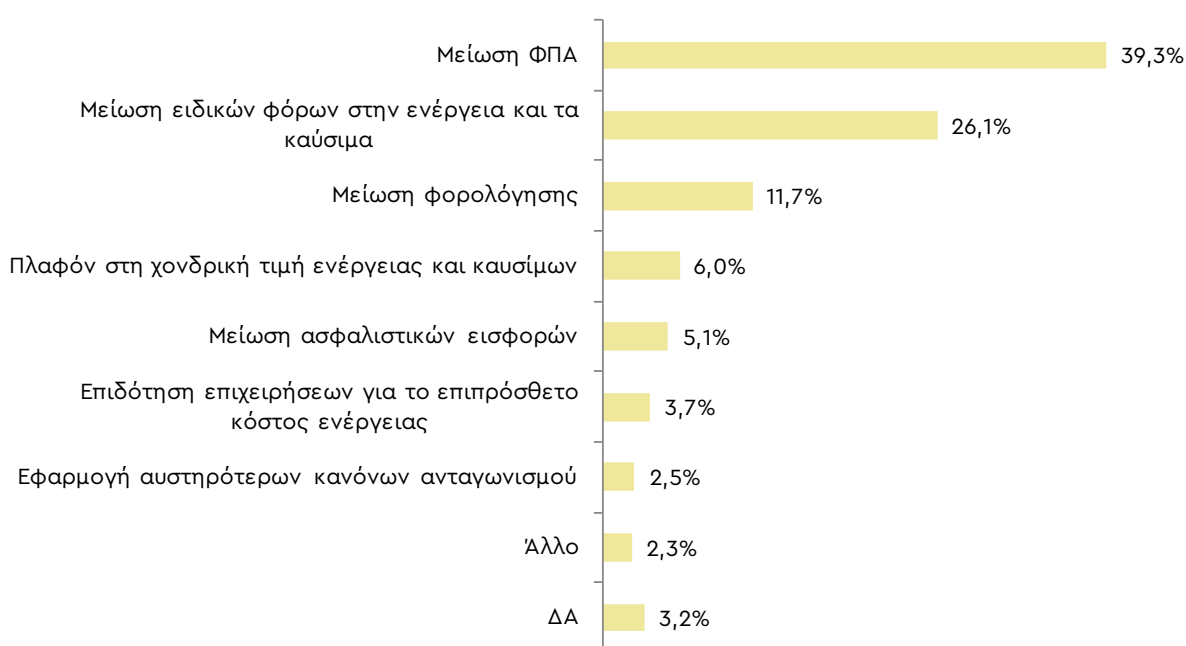
Όσον αφορά την αξιολόγηση των μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση το πρώτο εξάμηνο του 2022 για τη αντιμετώπιση της ακρίβειας η συντριπτική πλειονότητα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (59,3%) θεωρεί ότι δεν προσέφεραν σχεδόν καμία βοήθεια, το 31,3% τα αξιολόγησε ως αναγκαία αλλά απαιτούνται περισσότερα, ενώ μόλις το 7,4% αξιολόγησε τα μέτρα ως μια σημαντική βοήθεια (Γράφημα 21).

Γράφημα 21. Πώς κρίνετε τα μέτρα της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της ακρίβειας;

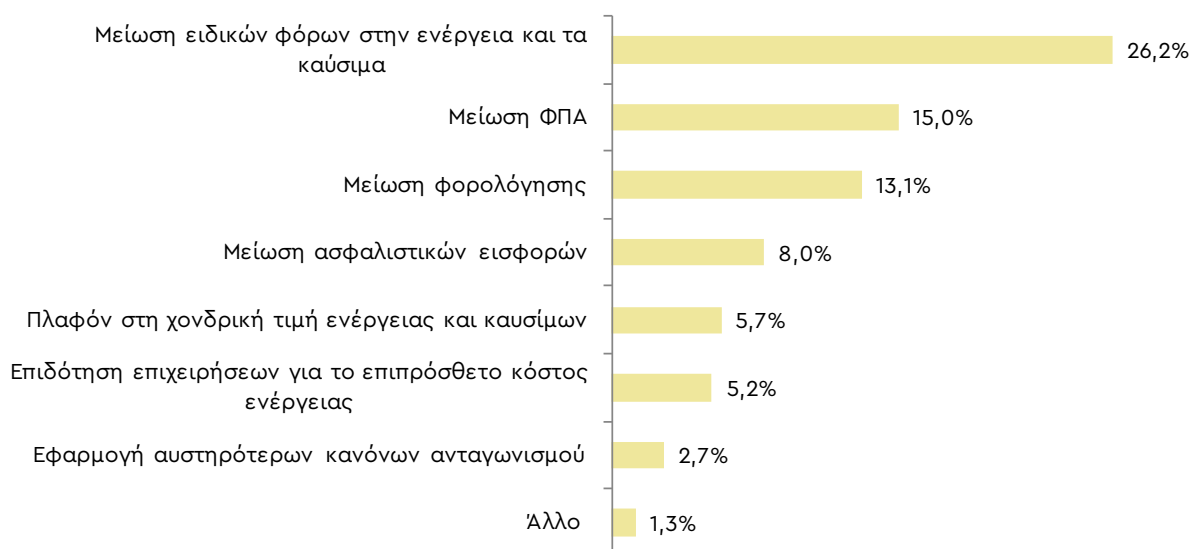

Όσον αφορά τα μέτρα που θεωρούν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ως τα πλέον κατάλληλα για την αντιμετώπιση των συνεπειών της αύξησης των τιμών, από τα ευρήματα της έρευνας προέκυψε ότι τα δύο πιο σημαντικά μέτρα για το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων θεωρούνται η μείωση του ΦΠΑ και η μείωση των ειδικών φόρων στα καύσιμα και στην ενέργεια (Γράφημα 22).

Γράφημα 22. Ποιο μέτρο θεωρείτε ως το καταλληλότερο για την αντιμετώπιση των ανατιμήσεων (1η επιλογή)

Γράφημα 23. Ποιο μέτρο θεωρείτε ως το αμέσως επόμενο καταλληλότερο για την αντιμετώπιση των ανατιμήσεων (2η επιλογή)

Υποχρεώσεις - οφειλές

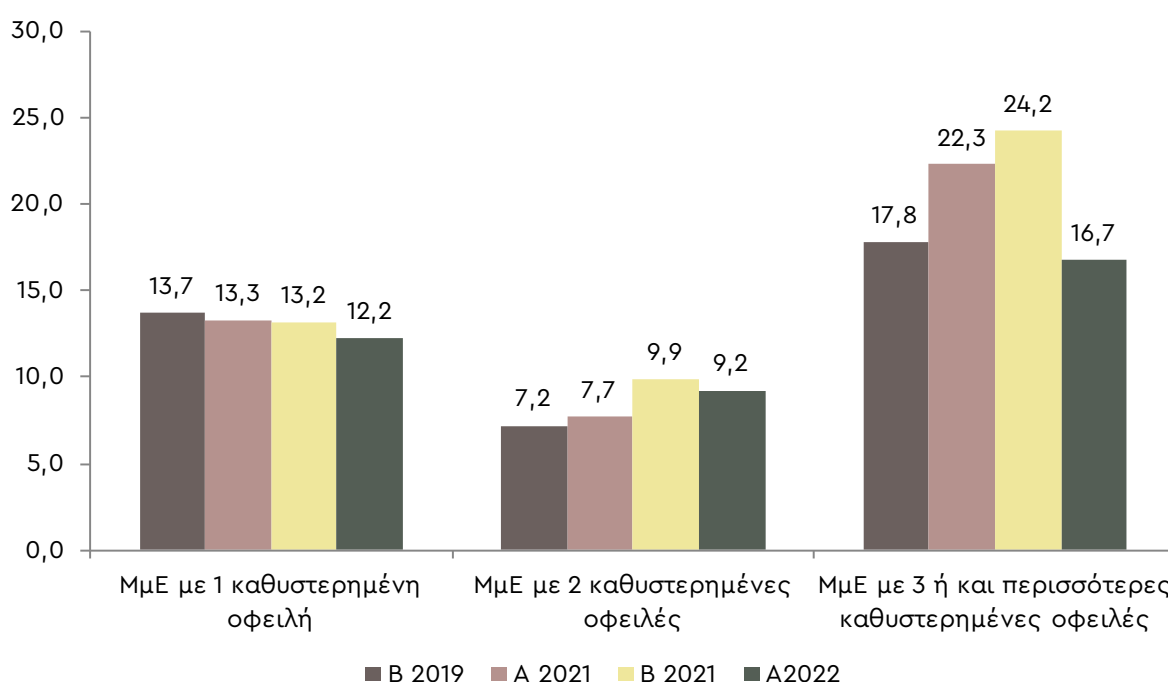
Αποκλιμάκωση παρουσιάζουν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων επιστρέφοντας στα προ πανδημίας επίπεδα. Φαίνεται ότι το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας, η καλή τουριστική περίοδο και τα μέτρα που έχει λάβει η κυβέρνηση για τη στήριξη της οικονομίας και ειδικότερα για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους (π.χ. ρυθμίσεις οφειλών), έδωσαν τη δυνατότητα σε ένα σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του.

Ωστόσο, τα ποσοστά των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα στην καταβολή των υποχρεώσεων τους παραμένουν ιδιαίτερα υψηλά.

Όπως προκύπτει από τα ευρήματα της έρευνας, το 38,2% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έχει τουλάχιστον 1 ληξιπρόθεσμη οφειλή, ποσοστό χαμηλότερο σε σχέση όχι μόνο με τις προηγούμενες έρευνες που έγιναν κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης, αλλά και σε σύγκριση με τα προ πανδημίας στοιχεία (38,7% τον Φεβρουάριο του 2020).

Περαιτέρω, σημαντική μείωση καταγράφεται και στα ποσοστά των επιχειρήσεων με πολλαπλές ληξιπρόθεσμες οφειλές. Όπως φαίνεται στο Γράφημα 24 οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις με 3 ή και περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές υποχωρούν στο 16,7% έναντι 24,2% που ήταν το προηγούμενο εξάμηνο. Ελαφρώς βελτιωμένα είναι και τα ποσοστά των επιχειρήσεων σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο όσον αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν 1 ληξιπρόθεσμη οφειλή (12,2% το πρώτο εξάμηνο του 2022, έναντι 13,2% που είχε καταγραφεί το δεύτερο εξάμηνο του 2021) και τις επιχειρήσεις με 2 ληξιπρόθεσμες οφειλές (9,2% το πρώτο εξάμηνο του 2022, έναντι 9,9% που είχε καταγραφεί το δεύτερο εξάμηνο του 2021).

Γράφημα 24. Βαθμός υπερχρέωσης ΜμΕ -Σύγκριση εξαμήνων-

Ωστόσο, όπως φαίνεται στον Πίνακα 9 ο βαθμός υπερχρέωσης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δεν είναι ίδιος. Διαφοροποιείται ανάλογα με τον κλάδο και το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις εστίασης φαίνεται πως με διαφορά αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα υπερχρέωσης καθώς το 28,8% αυτών έχει τρεις ή και περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές. Ακολουθούν οι επιχειρήσεις χωρίς προσωπικό (23,4%) και οι επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών έως 50.000 € (22,4%).

Πίνακας 9. Βαθμός υπερχρέωσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων ανά κατηγορία επιχειρήσεων το πρώτο εξάμηνο του 2022

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
1 καθυστερημένη οφειλή	13,0%	15,0%	9,7%	12,0%	12,7%	12,3%	16,7%	12,1%	11,4%
2 καθυστερημένες οφειλές	10,0%	8,8%	8,7%	9,8%	8,2%	13,0%	5,6%	9,1%	5,7%
3 ή και περισσότερες καθυστερημένες οφειλές	15,4%	18,1%	17,2%	22,4%	15,7%	8,7%	11,1%	12,1%	5,7%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
1 καθυστερημένη οφειλή	12,6%	11,6%	12,9%	13,5%	11,3%	10,6%	16,4%	10,6%	15,1%
2 καθυστερημένες οφειλές	10,1%	9,6%	5,9%	7,7%	9,6%	7,4%	11,6%	7,7%	11,0%
3 ή και περισσότερες καθυστερημένες οφειλές	23,4%	14,3%	11,9%	7,7%	18,2%	17,5%	14,3%	15,4%	28,8%

Όσον αφορά την κάθε κατηγορία υποχρεώσεων, τα ευρήματα της έρευνας είναι τα εξής (Γράφημα 25):

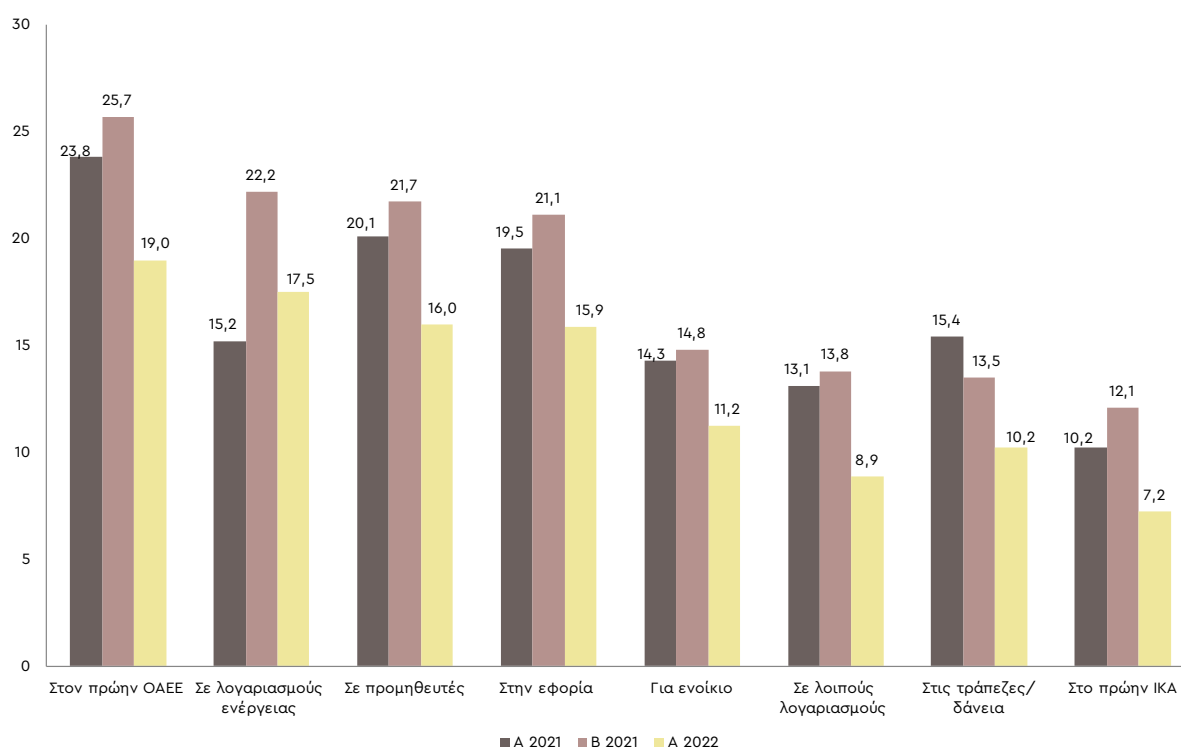
- ▶ το 19% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον πρώην ΟΑΕΕ,
- ▶ το 17,5% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε λογαριασμούς ενέργειας,
- ▶ το 16% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς προμηθευτές,
- ▶ το 15,9% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την εφορία,

- ▶ το 11,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές ενοικίου (14,3% το πρώτο εξάμηνο του 2021). Σημειώνεται ότι από τις επιχειρήσεις που έχουν ενοίκιο (το 66% του συνόλου των επιχειρήσεων), το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές ενοικίου αντιστοιχεί στο 17%.
- ▶ Το 8,9% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε λοιπούς λογαριασμούς (νερό, τηλεφωνία κ.λπ.),
- ▶ το 10,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες τραπεζικές οφειλές. Σημειώνεται ότι από τις επιχειρήσεις που έχουν τραπεζικά δάνεια (το 57% του συνόλου των επιχειρήσεων), το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσε ότι έχει ληξιπρόθεσμες τραπεζικές οφειλές αντιστοιχεί στο 18%.
- ▶ Το 7,2% δήλωσε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ. Σημειώνεται ότι από τις επιχειρήσεις που έχουν προσωπικό (το 64,9% του συνόλου των επιχειρήσεων), το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσε ότι έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το πρώην ΙΚΑ αντιστοιχεί στο 9,4%.

Από τα παραπάνω, υψηλά ποσοστά καταγράφουν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές για λογαριασμούς ενέργειας, κάτι που υποδεικνύει τη δύσκολη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει ένας ιδιαίτερα υψηλός αριθμός επιχειρήσεων, λόγω της υπέρμετρης αύξησης του ενεργειακού κόστους.

Γράφημα 25. Ποσοστό επιχειρήσεων με καθυστερημένες οφειλες ανά κατηγορία οφειλής και ανα εξάμηνο -Αποτίμηση-

- Συγκριτικό Γράφημα-

Στον Πίνακα 10 αποτυπώνονται οι ληξιπρόθεσμες οφειλές ανά κατηγορία επιχειρήσεων και ανά κατηγορία οφειλής για το πρώτο εξάμηνο του 2022. Και εδώ τα υψηλότερα ποσοστά ληξιπρόθεσμων οφειλών παρατηρούνται στις επιχειρήσεις εστίασης, όπου καταγράφονται τα υψηλότερα ποσοστά οφειλών σε κάθε κατηγορία υποχρεώσεων σε σύγκριση με όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες επιχειρήσεων. Επιπλέον, τα υψηλότερα ποσοστά ληξιπρόθεσμων οφειλών καταγράφουν οι μικρότερες, με βάση τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό εργαζομένων, επιχειρήσεις.

Πίνακας 10. Καθυστερημένες οφειλές ανά κατηγορία οφειλής και επιχειρήσεων το πρώτο εξάμηνο του 2022

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Σε ενοίκιο	10,4%	10,9%	12,3%	14,6%	8,2%	8,7%	5,6%	12,1%	2,9%
Σε τράπεζες	8,4%	13,5%	10,0%	11,2%	13,4%	5,8%	16,7%	6,1%	8,6%
Σε λογαριασμούς ενέργειας (πχ ΔΕΗ, φυσικό αέριο)	16,1%	16,6%	19,4%	23,2%	12,7%	15,9%	8,3%	6,1%	2,9%
Σε λοιπούς λογαριασμούς (τηλέφωνο, ύδρευση)	7,0%	7,8%	11,3%	13,7%	7,5%	3,6%	0,0%	3,0%	2,9%
Σε προμηθευτές	18,1%	20,7%	11,0%	16,2%	16,4%	12,3%	16,7%	30,3%	17,1%
Στο πρώην ΙΚΑ	3,7%	9,3%	9,4%	7,0%	9,7%	8,0%	5,6%	6,1%	2,9%
Στην εφορία	15,1%	15,5%	16,8%	21,0%	17,2%	10,1%	5,6%	3,0%	5,7%
Στον πρώην ΟΑΕΕ	19,7%	17,6%	19,1%	26,3%	17,9%	13,8%	5,6%	0,0%	8,6%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΔΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Σε ενοίκιο	14,4%	10,7%	5,0%	7,7%	12,0%	9,7%	12,7%	9,6%	21,9%
Σε τράπεζες	11,2%	10,7%	7,9%	7,7%	7,9%	10,6%	14,3%	8,7%	15,1%
Σε λογαριασμούς ενέργειας (πχ ΔΕΗ, φυσικό αέριο)	21,9%	17,4%	9,9%	7,7%	19,6%	17,1%	16,9%	13,5%	34,2%
Σε λοιπούς λογαριασμούς (τηλέφωνο, ύδρευση)	13,3%	7,4%	5,9%	1,9%	7,2%	11,5%	7,9%	9,6%	17,8%
Σε προμηθευτές	19,4%	12,9%	16,8%	17,3%	16,5%	15,7%	16,9%	13,5%	19,2%
Στο πρώην ΙΚΑ	3,2%	8,8%	13,9%	5,8%	8,2%	8,3%	5,8%	4,8%	17,8%
Στην εφορία	21,6%	14,6%	10,9%	3,8%	17,2%	15,2%	16,9%	11,5%	28,8%
Στον πρώην ΟΑΕΕ	29,5%	14,6%	13,9%	3,8%	18,9%	17,5%	19,6%	21,2%	30,1%

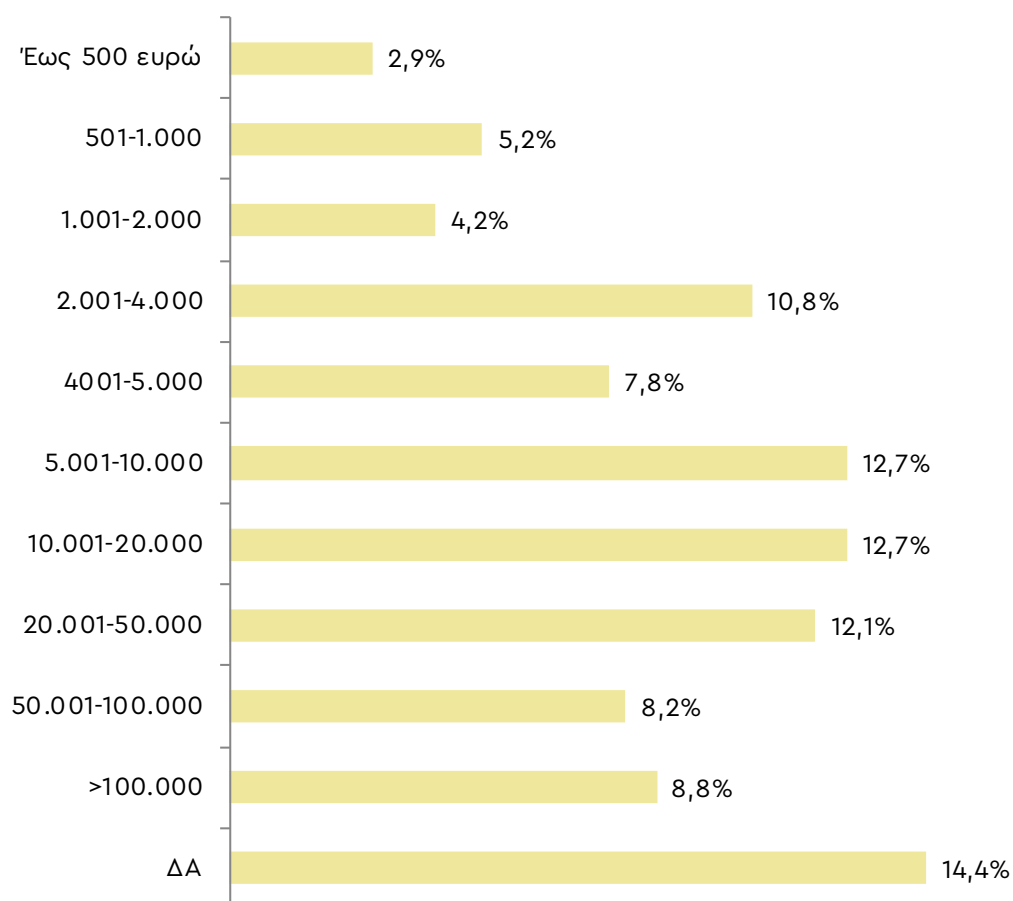
Όσον αφορά το συνολικό ύψος των οφειλών των επιχειρήσεων που έχουν καθυστερημένες υποχρεώσεις με βάση τα ευρήματα της έρευνας διαμορφώνεται ως εξής (Γράφημα 26):

- ▶ το 30,9% έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές έως 5.000€,
- ▶ το 12,7% έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές από 5.001 έως 10.000€,
- ▶ το 12,7% έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές από 10.001 έως 20.000€,
- ▶ το 12,1% έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές από 20.001 έως 50.000€,
- ▶ το 17% έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές πάνω από 50.000€.

Από την ανάλυση των στοιχείων της έρευνας προέκυψε ότι οι ληξιπρόθεσμες για 1 στις 2 μικρές και πολύ επιχειρήσεις που έχουν καθυστερημένες υποχρεώσεις δεν ξεπερνούν τα 15.000€. Αυτό σημαίνει πως η υιοθέτηση ρεαλιστικών ρυθμίσεων μπορεί να οδηγήσει στη διευθέτηση των υποχρεώσεων του μεγαλύτερου μέρους των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που δυσκολεύονται να ανταποκριθούν σε αυτές.

Γράφημα 26. Συνολικό ύψος οφειλής/ων

-Βάση οι επιχειρήσεις με καθυστερημένες οφειλές-

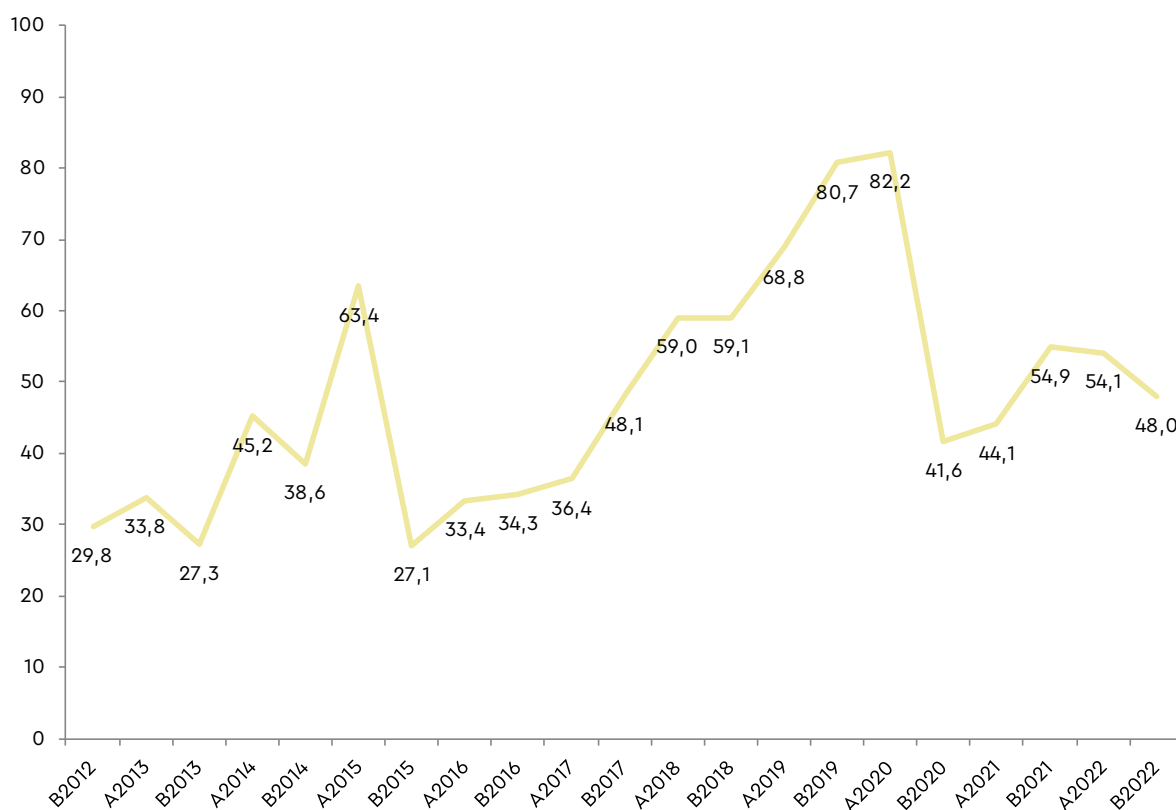

Β) ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2022

Δείκτης προσδοκιών

Ο δείκτης προσδοκιών των ΜμΕ που αποτελείται από το άθροισμα των θετικών και σταθερών προσδοκιών συνεχίζει να καταγράφει πολύ χαμηλές τιμές ευρισκόμενος στις 48 μονάδες, δηλαδή στα επίπεδα του 2017 όταν η οικονομία βίωνε ακόμα τις επιπτώσεις της κρίσης χρέους και των capital controls. Μετά την κρίση χρέους είχαμε καταγράψει την χαμηλότερη επίδοση κατά το 2ο εξάμηνο του 2020 μετά το κλείσιμο της οικονομίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Τα επόμενα δύο εξάμηνα οι προσδοκίες βελτιώθηκαν φτάνοντας το 54,9 το 2ο εξάμηνο του 2021 και μετά το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία ο δείκτης άρχισε ξανά να μειώνεται. Αξίζει να σημειωθεί ότι αντίστοιχα επιδείνωση των προσδοκιών καταγράφεται και από την έρευνα συγκυρίας της Εθνικής Τράπεζας για το 1ο εξάμηνο του 2022 σύμφωνα με την οποία ο δείκτης εμπιστοσύνης μειώθηκε στις 13 από τις 24 μονάδες που βρισκόταν κατά το προηγούμενο εξάμηνο.

Γράφημα 27. Δείκτης Προσδοκιών Ελληνικών ΜμΕ

Σε κλαδικό επίπεδο, οι σταθερές και θετικές προσδοκίες είναι σαφώς καλύτερες (51,1%) για τις επιχειρήσεις του τομέα των υπηρεσιών με τον υποκλάδο της εστίασης να διαφοροποιείται σημαντικά από τον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών σημειώνοντας σταθερές και θετικές προσδοκίες για το 41,1% των επιχειρήσεων αυτών, ενώ οι λιγότερο θετικές προσδοκίες εμφανίζονται στις εμπορικές επιχειρήσεις. Σε γεωγραφικό επίπεδο οι προσδοκίες είναι σημαντικά καλύτερες στις τουριστικές περιοχές των νησιών του Αιγαίου και της Κρήτης. Τέλος υψηλή θετική συσχέτιση παρατηρείται μεταξύ των θετικών προσδοκιών και του μεγέθους των επιχειρήσεων σε όρους κύκλου εργασιών και αριθμού εργαζομένων με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις να παρουσιάζουν υπερδιπλάσια ποσοστά θετικών προσδοκιών σε σχέση με τις μικρότερες (Πίνακας 11).

Πίνακας 11. Εκτίμηση για τη κατάσταση της επιχείρησης το δεύτερο εξάμηνο του 2022

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Κάτω από 50.000 €	50.000 – 100.000€	100.001 – 300.000€	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000€	Πάνω από 1.000.000 €
Θα βελτιωθεί	16,4%	13,5%	22,3%	14,0%	15,7%	20,3%	36,1%	21,2%	37,1%
Θα παραμείνει αμετάβλητη	22,4%	29,0%	28,8%	26,3%	23,9%	30,4%	25,0%	27,3%	25,7%
Θα επιδεινωθεί	55,2%	47,2%	42,4%	52,9%	53,0%	41,3%	27,8%	48,5%	34,3%
ΔΑ	6,0%	10,4%	6,5%	6,7%	7,5%	8,0%	11,1%	3,0%	2,9%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Θα βελτιωθεί	13,7%	15,7%	27,7%	32,7%	14,8%	13,8%	21,2%	29,8%	19,2%
Θα παραμείνει αμετάβλητη	24,5%	27,8%	26,7%	28,8%	26,1%	28,1%	21,2%	33,7%	21,9%
Θα επιδεινωθεί	55,4%	48,2%	39,6%	32,7%	48,8%	52,1%	53,4%	29,8%	54,8%
ΔΑ	6,5%	8,3%	5,9%	5,8%	10,3%	6,0%	4,2%	6,7%	4,1%

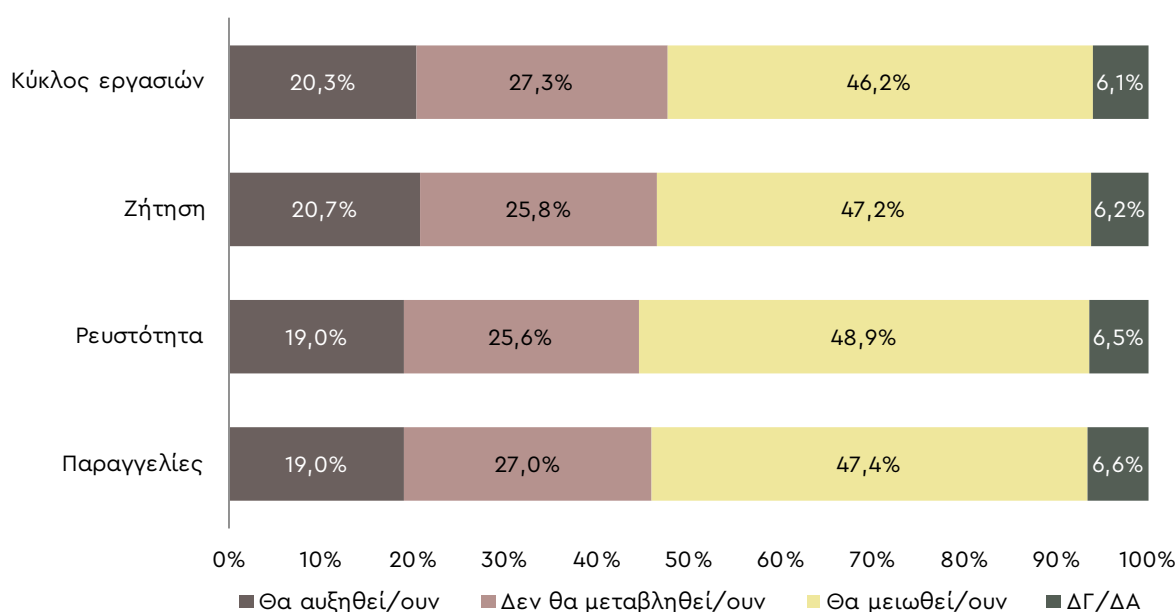
Βασικοί οικονομικοί δείκτες

Όσον αφορά στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων στους επιμέρους οικονομικούς δείκτες για το 2ο εξάμηνο του 2022 παρατηρούμε ότι οι αρνητικές εκτιμήσεις για τον κύκλο εργασιών, τη ζήτηση, την ρευστότητα και τις παραγγελίες προς προμηθευτές προσεγγίζουν το 50%. Αντίθετα, οι καθαρά θετικές κινούνται μόλις κοντά στο 20% (Γράφημα 28).

Όσον αφορά τις επενδύσεις, το 13% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε ότι θα πραγματοποιήσει κάποιας μορφής επένδυση το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Από τα

επιμέρους στοιχεία οι μεταποιητικές επιχειρήσεις καταγράφουν το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των επιχειρήσεων του κλάδου που θα πραγματοποιήσουν επενδύσεις το επόμενο εξάμηνο (15,5%) και ακολουθεί ο τομέας των υπηρεσιών (14,2%). Επιπλέον, οι μεγαλύτερες με βάση τον αριθμό εργαζομένων και τον κύκλο εργασιών επιχειρήσεις καταγράφουν σημαντικά μεγαλύτερα ποσοστά όσον αφορά την πρόθεση επένδυσης το επόμενο εξάμηνο σε σχέση με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις (28,8% των επιχειρήσεων με 10-49 εργαζόμενους και 30,7% των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών πάνω από 300.000 €).

Γράφημα 28. Εκτιμήσεις για το δεύτερο εξάμηνο του 2022

Παρά τις επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία αλλά και την πρόσφατη αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 7,2% τον Μάιο του 2022, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων όσον αφορά στο προσωπικό τους για το 2ο εξάμηνο του 2022 είναι θετικές δεδομένου ότι το 7,9% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι θα αυξήσει το προσωπικό του έναντι του 6,7% που δήλωσε ότι θα το μειώσει, ενώ η συντριπτική πλειονότητα δήλωσε ότι θα παραμείνει αμετάβλητο. Δεδομένου ότι οι προσλήψεις σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό παραδοσιακά γίνονται από τα τέλη του 1ο εξαμήνου, μόνο ως θετική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αυτή η εξέλιξη και πιθανότατα δεν σχετίζεται με κάποια εποχικότητα αλλά με μία ευρύτερη τάση ανάκαμψης της οικονομίας από την ύφεση της πανδημίας αλλά και από την βαθύτερη 10ετή ύφεση που βιώσαμε μετά την κρίση χρέους.

Η τάση αυτή παρατηρείται και στις εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³, η οποία διαβλέπει συνέχιση της αύξησης της απασχόλησης στην Ελλάδα ειδικά στην μεταποίηση και στην αγροτική παραγωγή παρά την γενικότερη αρνητική συγκυρία.

3. [European Commission: Spring 2022 Economic Forecast](#)

Γράφημα 29. Εκτίμηση επιχειρήσεων για το προσωπικό τους το δεύτερο εξάμηνο του 2022

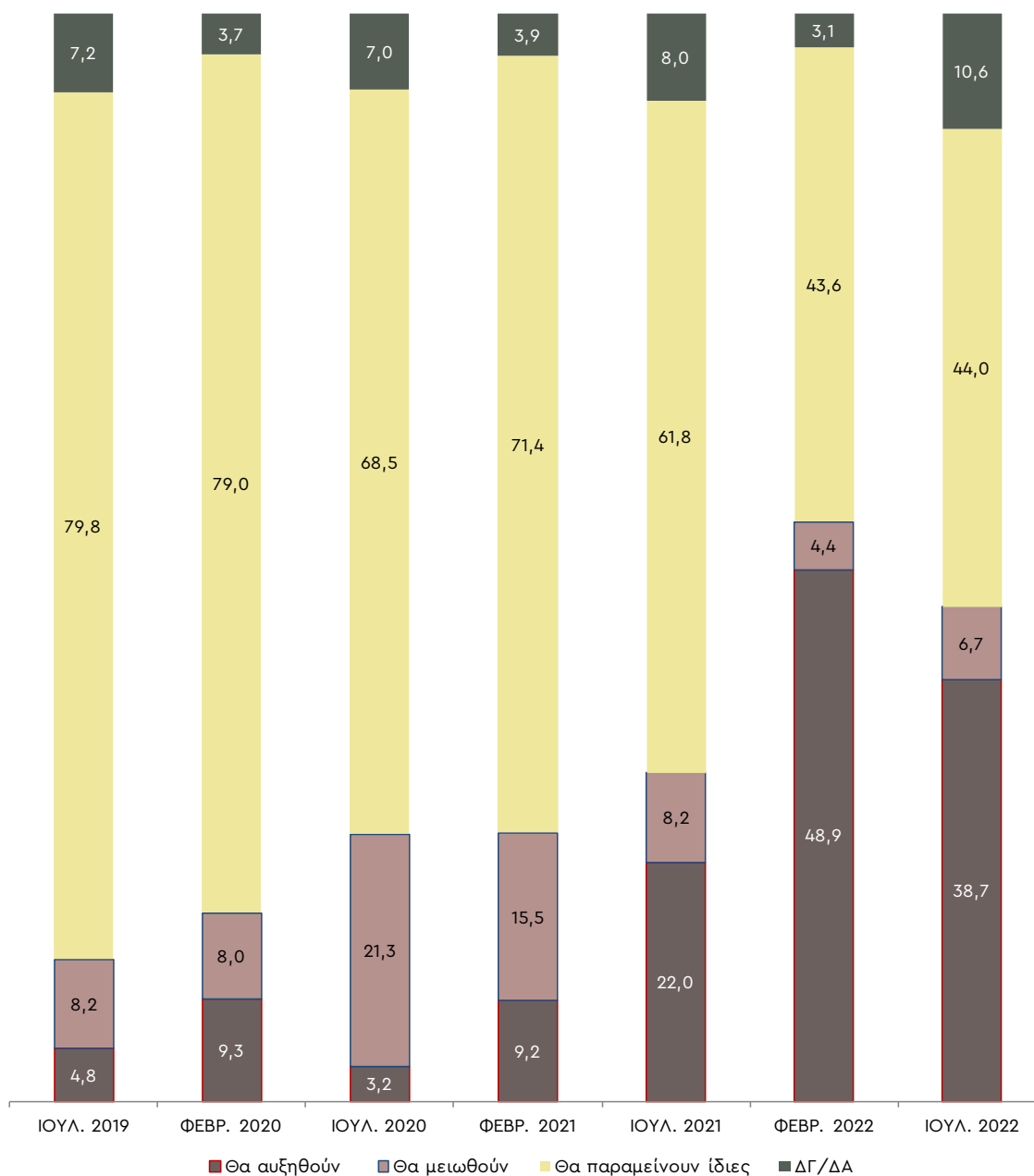
Σε κλαδικό επίπεδο, οι εκτιμήσεις για αύξηση της απασχόλησης είναι θετικότερες στον τομέα της μεταποίησης (8,3% αύξηση έναντι 4,7% μείωση), ακολουθούν οι υπηρεσίες με 9,4% αύξηση με 8,7% μείωση. Σημαντική εξαίρεση και πάλι στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών αποτελεί ο υποκλάδος της εστίασης στον οποίο οι προβλέψεις για μείωση προσωπικού (15,1%) είναι υπερτριπλάσιες των προβλέψεων για αύξηση (4,1%) κάτι το οποίο επιβεβαιώνει ότι η διαφαινόμενη αύξηση της απασχόλησης δεν είναι μία εποχιακή τάση που σχετίζεται με την τουριστική περίοδο. Όσον αφορά την γεωγραφική κατανομή των εκτιμήσεων, η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ θετικών και αρνητικών εκτιμήσεων καταγράφεται στην Αττική (10% έναντι 5,50%) και ακολουθεί η Βόρεια Ελλάδα (7,8% έναντι 6%). Τέλος, μεγαλύτερο δυναμισμό ως προς τη δημιουργία νέων θέσεων καταγράφουν οι μεγαλύτερες με βάση τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό εργαζομένων επιχειρήσεις.

Πίνακας 12. Εκτίμηση επιχειρήσεων για το προσωπικό τους το δεύτερο εξάμηνο του 2022 ανά κατηγορία επιχειρήσεων

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ				
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Έως 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	Πάνω από 300.000 €	
Θα αυξηθεί	6,0%	8,3%	9,4%	4,8%	8,2%	8,7%	15,4%	
Δεν θα μεταβληθεί	85,6%	80,8%	79,0%	88,0%	79,1%	80,4%	70,2%	
Θα μειωθεί	6,0%	4,7%	8,7%	4,5%	10,4%	8,0%	8,7%	
ΔΞ/ΔΑ	2,3%	6,2%	2,9%	2,8%	2,2%	2,9%	5,8%	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ			ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 9	10 έως 49	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Θα αυξηθεί	4,3%	8,8%	19,2%	10,0%	7,8%	5,3%	6,7%	4,1%
Δεν θα μεταβληθεί	-	77,6%	53,8%	80,4%	83,9%	82,0%	81,7%	72,6%
Θα μειωθεί	-	9,5%	19,2%	5,5%	6,0%	10,1%	5,8%	15,1%
ΔΞ/ΔΑ	0,7%	4,1%	7,7%	4,1%	2,3%	2,6%	5,8%	8,2%

Η ανοδική τάση των τιμών φαίνεται πως θα συνεχιστεί και το επόμενο εξάμηνο με βάση τις προβλέψεις των επιχειρήσεων. Αν και το ισοζύγιο μεταξύ των επιχειρήσεων που θα αυξήσουν τις τιμές τους (38,7%) και αυτών που σκοπεύουν να τις μειώσουν (6,7%) κλίνει σημαντικά υπέρ των πρώτων, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι για πρώτη φορά οι επιχειρήσεις που προτίθενται να κάνουν αύξηση τιμών εμφανίζονται να μειώνονται μετά από συνεχόμενη αύξησή τους από τον Ιούλιο του 2020 ενώ έχουμε και μία μικρή αύξηση των επιχειρήσεων που προβλέπουν μειώσεις τιμών κάτι το οποίο έχουμε επίσης να δούμε από την ίδια περίοδο.

Γράφημα 30. Μεταβολή τιμών αγαθών/υπηρεσιών επιχειρήσεων - Εκτίμηση επόμενου εξαμήνου - Διαχρονικό Γράφημα-

Σε κλαδικό επίπεδο τις περισσότερες επιχειρήσεις που προτίθενται να προχωρήσουν σε αύξηση τιμών συναντούμε στο εμπόριο (49,5%), ακολουθούν οι μεταποιητικές επιχειρήσεις (39,4%) και τέλος οι επιχειρήσεις του ευρύτερου τομέα των υπηρεσιών (27,8%). Εξαίρεση και πάλι στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών αποτελεί η εστίαση, της οποίας οι επιχειρήσεις δήλωσαν σε ποσοστό 30,1% ότι θα προχωρήσουν σε αύξηση τιμών το επόμενο εξάμηνο. Οι εντονότερες τάσεις ανατιμήσεων στο εμπόριο και την μεταποίηση είναι αναμενόμενες καθώς οι τομείς αυτοί εξαρτώνται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από εισροές σε εμπορεύματα και βασικά αγαθά τα οποία ανατιμώνται διεθνώς σε σχέση με τον τομέα των υπηρεσιών. Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε όρους κύκλου εργασιών και αριθμού εργαζομένων εμφανίζουν μεγαλύτερη ροπή για ανατιμήσεις σε σχέση με τις μικρότερες ενώ η γεωγραφική κατανομή των επιχειρήσεων δεν φαίνεται να επηρεάζει την μεταβλητή αυτή.

Πίνακας 13. Εκτίμηση μεταβολής τιμών πώλησης αγαθών/υπηρεσιών το δεύτερο εξάμηνο του 2022 ανά κατηγορία επιχειρήσεων

	ΚΛΑΔΟΣ			ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ					
	Εμπόριο	Μεταποίηση	Υπηρεσίες	Κάτω από 50.000 €	50.000 – 100.000 €	100.001 – 300.000 €	300.001 – 500.000 €	500.001 – 1.000.000 €	Πάνω από 1.000.000 €
Θα αυξηθούν	49,5%	39,4%	27,8%	31,1%	41,8%	49,3%	41,7%	51,5%	51,4%
Δεν θα μεταβληθούν	32,4%	41,5%	56,6%	51,8%	42,5%	34,8%	41,7%	33,3%	37,1%
Θα μειωθούν	7,4%	6,7%	6,1%	7,8%	6,0%	5,1%	2,8%	9,1%	2,9%
ΔΑ/ΔΓ	10,7%	12,4%	9,4%	9,2%	9,7%	10,9%	13,9%	6,1%	8,6%
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ				ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ				ΥΠΟΚΛΑΔΟΣ
	Χωρίς προσωπικό	1 έως 4	5 έως 9	10 έως 49	EL3 ΔΤΤΙΚΗ	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	Εστίαση
Θα αυξηθούν	34,5%	42,1%	39,6%	32,7%	38,5%	37,8%	38,6%	41,3%	30,1%
Δεν θα μεταβληθούν	47,5%	39,7%	45,5%	53,8%	44,0%	43,8%	44,4%	43,3%	50,7%
Θα μειωθούν	6,8%	8,0%	5,0%	1,9%	7,6%	6,0%	8,5%	2,9%	4,1%
ΔΑ/ΔΓ	11,2%	10,2%	9,9%	11,5%	10,0%	12,4%	8,5%	12,5%	15,1%

Υποχρεώσεις – οφειλές

Σε σχέση με τις υποχρεώσεις των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για το δεύτερο εξάμηνο του 2022, τα ευρήματα της έρευνας είναι τα εξής:

- ▶ το 16,6% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς τον πρώην ΟΑΕΕ,
- ▶ το 15,5% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς την εφορία,
- ▶ το 15,4% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του στους λογαριασμούς ενέργειας,
- ▶ το 13,1% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς προμηθευτές,
- ▶ Το 12% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις τραπεζικές του υποχρεώσεις. Σημειώνεται ότι από τις επιχειρήσεις που έχουν τραπεζικά δάνεια (το 57% του συνόλου των επιχειρήσεων), το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσε ότι δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις τραπεζικές του υποχρεώσεις αντιστοιχεί στο 20,9%.
- ▶ Το 11,5% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του για το ενοίκιο. Σημειώνεται ότι από τις επιχειρήσεις που έχουν ενοίκιο (το 66% του συνόλου των επιχειρήσεων) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσε ότι δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στην καταβολή του ενοικίου αντιστοιχεί στο 17,4%.
- ▶ Το 10,2% δήλωσε πως δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς το πρώην ΙΚΑ. Σημειώνεται ότι από τις επιχειρήσεις που έχουν προσωπικό (το 64,9% του συνόλου των επιχειρήσεων) το ποσοστό που δήλωσε ότι δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς το πρώην ΙΚΑ αντιστοιχεί στο 11%.

Γράφημα 31. Ποσοστά ΜμΕ που δήλωσαν ότι δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους το δεύτερο εξάμηνο του 2022

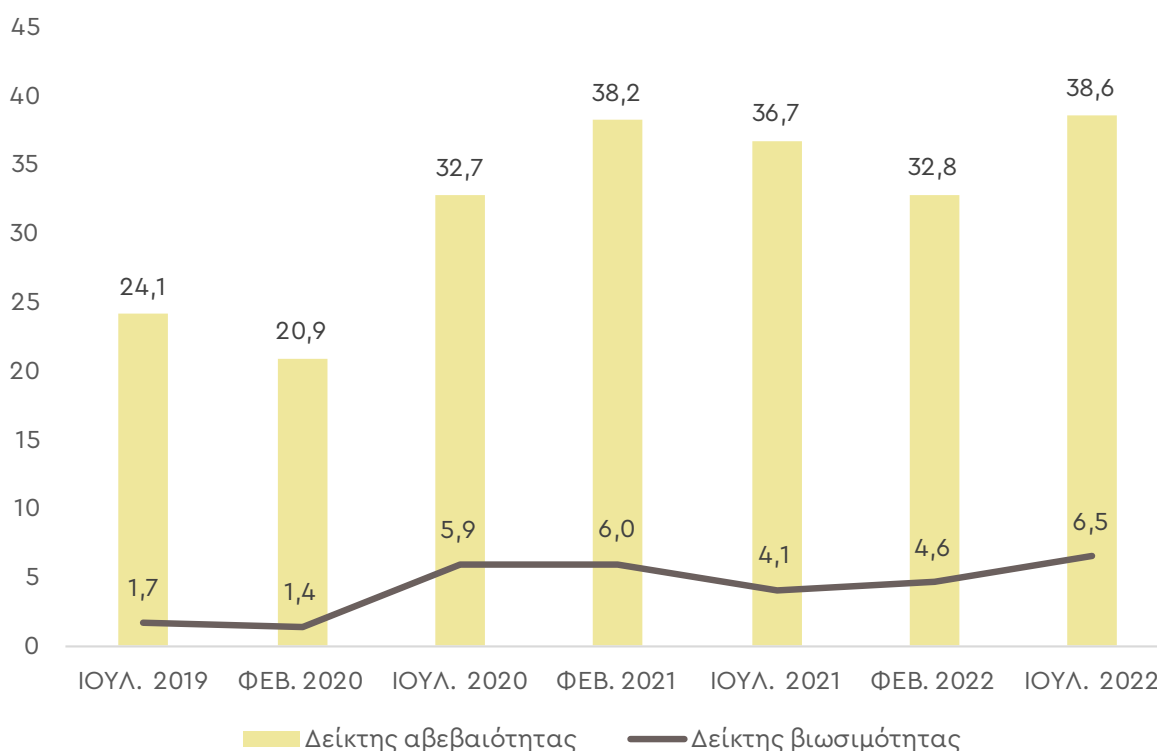
Δείκτες αβεβαιότητας και βιωσιμότητας

Σημαντική άνοδο παρουσιάζει ο δείκτης αβεβαιότητας⁴ των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο που έχει αποτυπωθεί κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα, σχεδόν 4 στις 10 επιχειρήσεις (38,6%) εκφράζουν φόβο για ενδεχόμενη διακοπή της δραστηριότητάς τους στο μέλλον.

Είναι προφανές πως η παράλληλη εξέλιξη της υγειονομικής, ενεργειακής και γεωπολιτικής κρίσης έχει εντείνει την ανασφάλεια των επιχειρηματιών για το μέλλον.

Επιπλέον, τα προβλήματα ρευστότητας και υπερχρέωσης που κυρίως καταγράφουν οι πολυάριθμες μικρότερες επιχειρήσεις, καθώς και οι επιχειρήσεις εστίασης αποτελούν έναν υπαρκτό/ουσιαστικό παράγοντα που επηρεάζει βάσιμα τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων αυτών. Αυτό προκύπτει και από τον δείκτη βιωσιμότητας⁵ της παρούσας έρευνας, καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν άμεσο και πραγματικό κίνδυνο διακοπής της δραστηριότητάς τους ανήλθε στο 6,5%, που αποτελεί και το χειρότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί κατά την πανδημική περίοδο.

Γράφημα 32. Δείκτες αβεβαιότητας και βιωσιμότητας ΜμΕ

4 Τα ποσοστά των επιχειρήσεων που στις έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ δηλώνουν πως το επόμενο διάστημα είναι πολύ ή αρκετά πιθανό να διακόψουν τη δραστηριότητά τους συνιστούν τον δείκτη αβεβαιότητας.

5 Τα ποσοστά των επιχειρήσεων που στις έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ δηλώνουν πως άμεσα, μέσα στο επόμενο τρίμηνο, θα διακόψουν τη δραστηριότητά τους συνιστούν τον δείκτη βιωσιμότητας.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ		
ΚΛΑΔΟΣ	Εμπόριο	37,3%
	Μεταποίηση	24,1%
	Υπηρεσίες	38,6%
ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	Ατομική	63,3%
	ΟΕ-ΕΕ	22,6%
	ΙΚΕ	4,7%
	ΕΠΕ	2,7%
	ΑΕ	6,6%
ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	έως 5 χρόνια	14,5%
	5-10 χρόνια	11,1%
	10-15 χρόνια	10,7%
	15 και άνω	63,5%
	ΔΑ	0,1%
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	Χωρίς προσωπικό	34,7%
	1 έως 4	45,3%
	5 έως 9	12,6%
	10 και άνω	7,0%
	ΔΑ	0,4%
ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	Έως 50.000 €	44,6%
	50.001 έως 100.000 €	16,7%
	100,001-300.000 €	17,2%
	300.001-500.000 €	4,5%
	500.001-1.000.000 €	4,1%
	Πάνω από 1.000.000 €	4,4%
	Δ.Α	8,5%
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	EL3 ΑΤΤΙΚΗ	36,3%
	EL5 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	27,1%
	EL6 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23,6%
	EL4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ & ΚΡΗΤΗ	13,0%

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Αθήνα

Αριστοτέλους 46, 104 33
210-8846852
info@imegsevee.gr

Θεσσαλονίκη

Κωλέττη 24, 54627
2310-545967, 2310-517843
thessaloniki@imegsevee.gr

Πάτρα

Πανεπιστημίου 170, 264 43
2610-438557
patra@imegsevee.gr

Ηράκλειο

Βασιλείου Πατρικίου 11, 71409
2810-361040, 2810-361080
iraklio@imegsevee.gr

Λάρισα

Καστοριάς 2α, 41335
2410-579876-7
larisa@imegsevee.gr

Ιωάννινα

Σταύρου Νιάρχου 94, 45500
26510-44727
ioannina@imegsevee.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΣΥΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΕΚ

ΕΠΑνεΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης